

АРГАНІЗАЦЫЯ ВОЛЬНАГА ЧАСУ НАСЕЛЬНІЦТВА. ПРАЕКТНАЯ ДЗЕЙНАСЦЬ

Па стане на 1 студзеня 2021 года ў Віцебскай вобласці налічвалася 380 клубных устаноў (на 10 адзінак менш, чым на пачатак 2020 года), на базе якіх дзейнічала 2 974 клубных фарміраванні розных жанраў і накірункаў (на сяле – 1 870). Яны аб'яднаны ў сваіх шэрагах 32 828 удзельнікаў (з іх для дзяцей – 1 476 фарміраванняў з колькасцю ўдзельнікаў 15 849 чалавек). Колькасць фарміраванняў на платнай аснове складае 109 (1925 удзельнікаў) ці 3,7 % ад агульнай колькасці. У разліку на адну клубную ўстанову колькасць клубных фарміраванняў склала 7,8. Лідарамі па іх колькасці з'яўляюцца: г. Віцебск, г. Наваполацк, Пастаўскі раён. Ніжэй за сярэдні паказчык назіраецца ў Бешанковіцкім, Ушацкім і Шаркаўшчынскім раёнах. Што датычыцца колькасці гурткоў, то яна складае 2 129, з іх для дзяцей – 1 163.

Гонарам з'яўляюцца калектывы мастацкай творчасці, што маюць званне "заслужаны аматарскі калектыў Рэспублікі Беларусь", найменне "народны", "узорны" (гл. табліцу "Народныя", "узорныя" аматарскія калектывы на 01.01.2021 года"). На цяперашні час у вобласці працуе 571 калектыў з найменнем (+ 4 адносна 2019 года), з якіх 17 маюць званне "заслужаны", якія годна прадстаўляюць народную творчасць Віцебшчыны. Лідарамі па колькасці калектываў з найменнямі ва ўстановах культуры з'яўляюцца: Полацкі (52) і Аршанскі (47) раёны, г. Віцебск (43), Лепельскі (22), Шумілінскі (22) раёны. Найменшая колькасць назіраецца ў Расонскім (7), Шаркаўшчынскім (9), Сенненскім, Ушацкім раёнах – па 10.

Калектывы мастацкай творчасці прымаюць актыўны ўдзел у міжнародных, рэспубліканскіх і абласных мерапрыемствах. Трэба адзначыць актыўны ўдзел Лёзненскага, Полацкага, Міёрскага, Глыбоцкага, Гарадоцкага, Шумілінскага, Лепельскага раёнаў.

Па выніках 2020 года клубнымі ўстановамі вобласці праведзена 88 647 (з іх 65 193 – на сяле) мерапрыемстваў. У разліку на адну клубную ўстанову гэты паказчык складае 233,3 мерапрыемстваў у год (у 2019 годзе было 250,4). Ніжэй за сярэдні паказчык назіраецца ў Талачынскім, Ушацкім і Міёрскім раёнах.

У 2020 годзе праведзена 7 438 мерапрыемстваў на беларускай мове, што складае 8,4% ад агульнай колькасці.

21 108 мерапрыемстваў праведзена на платнай аснове, якія наведальні 466 554 чалавекі. Алайн праведзена 1 617 мерапрыемстваў, з іх 6 на платнай аснове.

Трэба адзначыць, што з агульнай колькасці мерапрыемстваў праведзена 585 святаў вёсак (гл. табліцу "Колькасць праведзеных святаў вёсак у рэгіёнах Віцебскай вобласці ў 2020 годзе").

Па выніках удзелу ў Рэспубліканскім спаборніцтве на лепшую арганізацыю работы па канцэртным і тэатральным абслугоўванні сельскага насельніцтва за 2020 год адным з паказчыкаў з'яўляецца "колькасць канцэртаў, спектакляў, абрадаў, тэатралізаваных прадстаўленняў і святаў", праведзеных клубнымі ўстановамі для жыхароў сяла ў разліку на адну клубную ўстанову. У параўнанні з 2019 годам дадзены паказчык па Віцебскай вобласці паменшыўся на 6,7 і складае 58,4 мерапрыемствы.

Установамі культуры клубнага тыпу выкарыстоўваюцца традыцыйныя формы клубных паслуг: канцэрты, тэатралізаваныя прадстаўленні, святы народнага календара, абрады, спектаклі, святы вёсак, агеньчыкі, конкурсна-гульнёвыя і забаўляльныя праграмы, тэматычныя вечары, вечары адпачынку, выставы і іншыя. Трэба адзначыць, што шмат увагі спецыялісты клубных устаноў звяртаюць і на інавацыйныя формы дасугавай дзейнасці. У рэгіёнах праходзяць: арт-уік-энд, флэшмоб, трэнінгі, квэсты, мюзіклы і іншыя.

У кожным рэгіёне ёсць шэраг сваіх найбольш задавальняючых форм работы, якія ўсталёўваюцца зыходзячы з мясцовых абставін і патрабаванняў гледачоў.

У шэрагу раёнаў для сельскіх жыхароў праходзяць так званыя брэндавыя святы: "Мазалаўскі карагод гульняў" у Віцебскім раёне; свята бульбы "Яе вялікасць – бульба!", свята малака "Свята малака – свята для ўсіх" – Дубровенскім раёне; брэнд-шоў "Milk-Land", імідж-шоў "Фарынаўская марка", арт-уік-энд "Калядны разгуляй" – Полацкі раён; свята-брэнд "Арэхавыя пацехі" – Аршанскі раён і іншыя. Праводзяцца і рэгіянальныя, раённыя святы. Напрыклад:

- рэгіянальнае свята песні "Збіраем зорны карагод" (Верхнядзвінскі раён);
- свята "Квітней, Глыбоччына!" (Глыбоцкі раён);
- свята "Усе мы родам з дзяцінства" да Дня абароны дзяцей (Докшыцкі раён);
- фестываль моладзевай творчасці "Молодежный перекресток" (Дубровенскі раён);

- свята традыцыйнай кухні ”Лёзненшчына смачная“ (Лёзненскі раён);
- свята ”Жураўлі і журавіны Міёрскага краю“ (Міёрскі раён);
- свята моладзі ”Лето, вперед!“ (Расонскі раён);
- свята фальклору ”Скарбы роднага краю“ (Талачынскі раён);
- ”Свята ручніка“ (Ушацкі раён);
- тэатралізаванае свята ”Цяпінскі фэст“ (Чашніцкі раён).

З мэтай актывізацыі работы калектываў мастацкай творчасці (іх індывідуальных удзельнікаў), павышэння ўзроўню выканаўчага майстэрства, папулярызацыі лепшага вопыту работы ў рэгіёнах Віцебшчыны на працягу 2020 года праведзены шэраг раённых аглядаў, конкурсаў, фестываляў, сярод якіх:

- конкурс прыпеўкі ”Частушечный марафон“ (Бешанковіцкі раён);
- агляд-конкурс калектываў аматарскай творчасці ”Таленты Верхнядзвіншчыны – 2020“ (Верхнядзвінскі раён)
- адкрыты раённы конкурс харэаграфічнага мастацтва ”Сузор’е Тэрпсіхоры – 2020“; конкурс творчых работ ”Грані талентаў“ (Віцебскі раён);
- агляд-конкурс клубных фарміраванняў дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва ўстаноў культуры ”Крыніца творчасці“ (Глыбоцкі раён);
- конкурс культарганізатараў ”Запрашаем на гульню“; агляд-конкурс народных святаў і абрадаў ”Святочны каляндар“ (Гарадоцкі раён);
- конкурс маладых эстрадных выканаўцаў ”Белыя росы – 2020“ (Лепельскі раён)
- агляд-конкурс вакальна-харавых калектываў ”І песню родную люблю я“ (Лёзненскі раён);

Усяго ў рэгіёнах вобласці за справаздачны год праведзена больш за 360 святаў, аглядаў, конкурсаў і іншых мерапрыемстваў раённага маштабаў.

На працягу 2020 года ў рэгіёнах вобласці функцыяніравалі 46 філарманічных пляцовак, на якіх было праведзена больш за 1355 мерапрыемстваў, сярод якіх: 315 канцэртаў ДШМ, 452 – канцэртаў вядучых калектываў клубных устаноў раёнаў. Найбольшая колькасць мерапрыемстваў праведзена на дадзеных пляцоўках у Віцебскім,

Пастаўскім і Расонскім раёнах. Аб дзейнасці пляцовак гл. табліцу "Аналіз дзейнасці філарманічных пляцовак у рэгіёнах Віцебскай вобласці".

Культурнае і інфармацыйнае абслугоўванне насельніцтва аддаленых і маланаселеных вёсак здзяйсняе 18 аўтаклубаў, у зоне абслугоўвання якіх знаходзіцца звыш тысячы вёсак. Трэба адзначыць, што за апошні перыяд значна актывізавалася іх работа. Так, за 2020 год праведзена 4 032 мерапрыемствы, што складае каля 18 мерапрыемстваў у месяц на адну ўстанову. Лепшыя паказчыкі па колькасці мерапрыемстваў – у Віцебскага, Глыбоцкага і Шумілінскага раёнаў. Супрацоўнікамі аўтаклубаў выкарыстоўваюцца розныя формы: канцэрты, святы, мітынгі, выставы, акцыі, тэматычныя вечарыны, святы вёсак, конкурсныя і забаўляльныя праграмы, вечары адпачынку і іншыя. Лідарамі па колькасці выкарастаных формаў клубных паслуг за 2020 год з'яўляюцца: Полацкі (32), Глыбоцкі (27), Аршанскі (20) аўтаклубы. Пры аўтаклубах дзейнічаюць клубныя фарміраванні, якіх па вобласці па стане на 01.01.2021 года налічвалася 52 адзінкі з агульнай колькасцю ўдзельнікаў 456 чалавек (у 2019 годзе: 52 фарміраванні з колькасцю 447 чалавек). Таксама работнікі дадзеных устаноў займаюцца рэалізацыяй праектаў. Так, на базе аўтаклуба Дубровенскага раёна дзейнічае доўгатэрміновы праект па арганізацыі вольнага часу сельскага насельніцтва "Аграфэст"; у Полацкім раёне – "Навагодні мабільны клуб на колах"; праект "Дарогамі Перамогі" ў Віцебскім раёне і інш.

Усе аўтаклубы вобласці прынялі актыўны ўдзел у патрыятычнай акцыі "Дарогамі памяці".

Трэба адзначыць, што ў апошні час у вобласці недастаткова развіта праектная дзейнасць. У некаторых раёнаў праектаў няма зусім. Аднак, ёсць рэгіёны і ўстановы, дзе праекты запатрабаваны і сістэматычна рэалізуюцца. Так, у 2020 годзе рэалізаваны наступныя праекты (у тэксце абазначана частка цікавых праектаў):

- Аршанскі раён: экалагічны адукацыйны праект "Зялёныя школы";
- Бешанковіцкі раён: культурна-асветніцкі праект "Зберажом для нашчадкаў";
- г. Віцебск: адкрыты гарадскі творчы праект "Віцебскі кВАРТал", праект "Мабільная творчая майстэрня" і інш.;

- Верхнядзвінскі раён: праект ”Лето. Дети. Досуг“, сацыяльна-культурны праект ”Малая Родина в судьбе человека“;
- Віцебскі раён: сацыякультурны праект ”Дыялог народаў і культур“, краязнаўчы праект ”У пошуках Спадчыны“, ”Волаты Прыдзвіння“, сацыяльна-культурны праект ”Наша хата талентамі багаты“ і інш.;
- Гарадоцкі раён: творчы праект ”Вяртанне да вытокаў“, патрыятычны праект ”Пантеон памяці“;
- Глыбоцкі раён: праект ”Родныя мясціны“, анлайн-праект ”Нам любое дело с папой по плечу“, творчы інтэрнет-праект ”Любимым папам посвящается“;
- Докшыцкі раён: гісторыка-культурны праект ”З вялікай любоўю да малой радзімы“, доўгатэрміновы сацыяльна-культурны праект ”Докшыччына сучасная. Малая радзіма ў лёсе чалавека“ і інш.;
- Дубровенскі раён: праект ”Юбилей отметим вместе“, сельскагаспадарчы праект ”Аграфэст“, ”Дубровно – здоровый город“ і інш.;
- Лепельскі раён: праект ”Узрост – гэта проста ўмоўнасць“, дзіцячае талент-шоў ”Зоркі з будучыні“;
- Лёзненскі раён: праект ”Бабулін скарб“, анлайн-праект ”Смачны PPAмeнaд“, шоў-праект пародый і пераўвасабленняў ”Точь в точь“, фэст-праект для дзяцей ”У ліры“ і інш.;
- Пастаўскі раён: культурны праект ”Выхадзі гуляць у двор“, праект-акцыя ”Святкуем па-беларуску“, культурна-асветніцкая акцыя ”Ведай свой край. Народная культура“, патрыятычны праект, прысвечаны Году малой радзімы ”Мая краіна – Беларусь“;
- Полацкі раён: ”З народнай скарбонкі Полаччыны“, ”Шляхам продкаў“, прома-праект ”Падзеевая арт-карпарацыя“, культурны праект ”Прывітанне.by“ і інш.;
- Сенненскі раён: сацыяльны праект па арганізацыі вольнага часу дзяцей і падлеткаў у летні перыяд ”Лета. Дзеці. Вольны час“, праект, прысвечаны 75-годдзю вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў ”Мы будем помнить“;
- Талачынскі раён: праект ля дзяцей ”www.Ура! Каникулы!@.by“, праект ”Мая Спадчына“;
- Чашніцкі раён: праект ”Куфар маёй Бацькаўшчыны“, гуманітарны праект ”Мастацтва гліны і агню“.

Па выніках праведзенага аналізу супрацоўнікам устаноў культуры неабходна: звярнуць увагу на старэнне новых творчых калектываў для розных катэгорый насельніцтва і працу філарманічных пляцовак; актывізіраваць працу па вылучэнні калектываў мастацкай творчасці да прысваення наймення ”народны“, ”узорны“, а таксама па ўдзелу калектываў у міжнародных, рэспубліканскіх і абласных мерапрыемствах; больш сур’ёзна падыходзіць да падрыхтоўцы справаздач; правадзіць больш мерапрыемстваў на беларускай мове; працягнуць практыку рэалізацыі праектаў і распрацоўкі брэндавых мерапрыемстваў.

Колькасць праведзеных святаў вёсак у рэгіёнах Віцебскай вобласці ў 2020 годзе

Раён/горад	Колькасць
Аршанскі	43
Бешанковіцкі	14
Браслаўскі	19
Верхнядзвінскі	7
Віцебскі	55
Гарадоцкі	20
Глыбоцкі	19
Докшыцкі	46
Дубровенскі	25
Лепельскі	15
Лёзненскі	95
Міёрскі	10
Пастаўскі	41
Полацкі	25
Расонскі	11
Сенненскі	32
Талачынскі	46
Ушацкі	19
Чашніцкі	31
Шаркаўшчынскі	9
Шумілінскі	3
УСЯГО:	585

**Аналіз дзейнасці філарманічных пляцовак
у рэгіёнах Віцебскай вобласці***

Раён	Колькасць філарманіч ных пляцовак	Колькас ць канцэрт аў (усяго)	Колькасць канцэртаў ДШМ	Колькасць канцэртаў калектываў клубных устаноў раёна	Колькасць канцэртаў праведзен ых ДКУ "Віцебская абласная філармонія "
Аршанскі	4	39	-	3	-
Бешанковіцкі	2	27	6	21	-
Браслаўскі	2	36	-	4	-
Верхнядзвінскі	2	75	-	1	-
Віцебскі	3	492	279	213	-
Гарадоцкі	2	21	6	15	-
Глыбоцкі	2	70	-	69	1
Докшыцкі	1	12	4	8	-
Дубровенскі	1	22	-	1	-
Лепельскі	4	28	2	26	-
Лёзненскі	1	19	1	2	-
Міёрскі	2	44	-	-	-
Пастаўскі	4	180	5	-	4
Полацкі	1	15	-	2	-
Расонскі	2	105	-	4	-
Сенненскі	3	52	12	35	-
Талачынскі	2	24	-	-	-
Ушацкі	2	8	-	6	2
Чашніцкі	2	19	-	1	-
Шаркаўшчынскі	2	28	-	28	-
Шумілінскі	2	39	-	13	-
УСЯГО:	46	1355	315	452	7

**Аналіз зроблены на дадзеным, што змешчаны ў справаздачах
рэгіёнаў вобласці за 2020 год.*

АНАЛІЗ ДЗЕЙНАСЦІ ФАЛЬКЛОРНЫХ ФАРМІРАВАННЯЎ ВА ЎСТАНОВАХ КУЛЬТУРЫ ВІЦЕБСКАЙ ВОБЛАСЦІ ЗА 2020 ГОД

Ва ўстановах культуры Віцебскай вобласці на пачатак 2021 года дзейнічае **141** фарміраванне фальклорнага накірунку (-5 ў параўнанні з 2019 г.), з іх 74 – для дарослых, з колькасцю ўдзельнікаў 796 чалавек; 67 – для дзяцей, з колькасцю ўдзельнікаў 637 чалавек; з найменнем ”народны“ – **25**, ”узорны“ – **5** калектываў; са званнем ”Заслужаны аматарскі калектыв Рэспублікі Беларусь“ – **2**: Заслужаны аматарскі калектыв Рэспублікі Беларусь узорны фальклорны калектыв ”Сунічкі“ Стайскай ДШМ традыцыйнай культуры, Заслужаны аматарскі калектыв Рэспублікі Беларусь фальклорны ансамбль ”Паазер’е“ выкладчыкаў ДУА ”Пастаўская дзіцячая школа мастацтваў імя А.Тызенгаўза“. Аўтэнтычных фальклорных калектываў у вобласці – **5**.

**Агульная колькасць фальклорных калектываў вобласці,
якія маюць найменні ”народны, узорны“, званне ”заслужаны“:**

Найменне/званне	Калектывы сферы культуры	Калектывы сістэмы адукацыі	Прафсаюзныя калектывы	Ведамасныя калектывы
Народны	25	-	1	-
Узорны	5	7	-	-
Заслужаны	2	-	-	-

Найбольшая колькасць фальклорных фарміраванняў у Полацкім раёне (14); Сенненскім і Гарадоцкім – па 12; у Пастаўскім, Талачынскім і Чашніцкім раёнах – па 11. Па аднаму фальклорнаму фарміраванню ў Віцебскім, Верхнядзвінскім, Расонскім раёнах. У г.Віцебск наогул няма фальклорных фарміраванняў. Фальклорныя фарміраванні для дзяцей добра прадстаўлены ў Полацкім (9), Чашніцкім (7) раёнах, у Браслаўскім, Глыбоцкім і Лёзненскім – па 5. Гэта дае падставы меркаваць, што народныя традыцыі і вопыт старэйшага пакалення перадаюцца малодшаму.

Семінары па дадзеным накірунку дзейнасці праведзены толькі ў 7 раёнах Віцебскай вобласці (Докшыцкім, Дубровенскім, Лепельскім, Лёзненскім, Пастаўскім, Расонскім, Сенненскім).

У сувязі з дэмаграфічнай сітуацыяй, аптымізацыяй устаноў адукацыі, а менавіта закрыцці школ у вёсках, ідзе скарачэнне колькасці жахароў, а значыць зніжэнне колькасці фальклорных фарміраванняў вобласці (у 2017 г. – **198**). Але негледзячы на гэта, бачны творчы рост, узровень выканання.

У вобласці дзейнічае 7 Дамоў (Цэнтраў) фальклору: у Бешанковіцкім, Глыбоцкім, Лёзненскім, Міёрскім, Талачынскім, Чашніцкім і Шаркаўшчынскім раёнах.

Шмат увагі захаванню і развіццю народных традыцый надаюць клубы нацыянальнай кухні, гульні і фальклору, якія створаны амаль ў кожным раёне, **16** з іх маюць найменне "народны".

Фальклорныя калектывы і клубы беларускай нацыянальнай кухні, фальклору і гульні прымаюць актыўны ўдзел ў розных праектах і праграмах беларускага тэлебачання: "Наперад ў мінулае", "Беларуская кухня", "Жывая спадчына", "Мясцовы час", "Вечерний Витебск".

Варта адзначыць цікавыя праекты па фальклорнаму напрамку, якія ладзіліся на працягу 2020 года ў раёнах Віцебскай вобласці.

Культурна-асветніцкі праект **"Зберажом для нашчадкаў"** рэалізаваны ў Бешанковіцкім раёне на працягу 2018 – 2020 гг. У справаздачным годзе ў межах праекта адноўлены абрад сустрэчы цешчай зяця "Дзевяць яек"; праведзены абрады "Калодка" і "Засеўкі". Адбыліся майстар-класы па традыцыйным відам рамёстваў.

Культурны праект **"У пошуках Спадчыны"** (2016 – 2020 гг.) Тулаўскага СДК ДУК "Віцебскі раённы цэнтр культуры і творчасці", мэта якога – знаёмства насельніцтва Віцебскага раёна з традыцыйнай народнай культурай, захаванне мясцовых традыцый і абрадаў, арганізацыя вольнага часу насельніцтва шляхам правядзення культурных мерапрыемстваў па зборы, апрацоўцы і захаванні фальклорнай спадчыны раёна. У межах сваёй рэалізацыі праект узбагаціўся, стаў асновай краязнаўчай дзейнасці ў Віцебскім раёне, а таксама ахапіў і абагульніў усю працу па зборы, апрацоўцы і захаванні фальклорнай спадчыны раёна.

Раённы творчы праект **"Вяртанне да вытокаў"**, арганізаваны Цэнтрам традыцыйнай культуры і народнай творчасці Гарадоцкага раёна. Рэалізацыя праекта разлічана на два гады і ставіць сваёй мэтай

зберажэнне і папулярызацыю традыцыйнай культуры Гарадоччыны. У межах праекта адбыліся раённыя агляды-конкурсы: калядных прадстаўленняў ”Калядныя замалёўкі“, святаў і абрадаў ”Святочны каляндар“, фальклорнага мастацтва ”З жывой крыніцы спадчыны народнай“. Таксама былі праведзены майстар-класы па традыцыйных танцах, фальклорных спевах; фальклорныя праграмы ”Вянок народных святаў“ і ”Вясковая вечарынка“. Распрацаваны аналітычна-метадычны матэрыял па традыцыйных танцах Гарадоччыны ”Танчым як раней“.

У Лёзненскім раёне на працягу 2020 года рэалізаваны два праекты фальклорнага напрамку. Праект ”**Бабулін скарб**“, мэта якога – узнаўленне, захаванне, папулярызацыя мясцовых традыцый Лёзненшчыны, далучэнне дзяцей да роднай культуры. У рамках праекта сельскія ўстановы культуры збіралі фальклорны матэрыял не толькі ў сваіх вёсках і аграгарадках, але і ў вёсках, якія ўваходзяць у іх зону абслугоўвання. Як вынік – выдадзены метадычны зборнік, у які ўвайшлі: паданні, быліны, легенды, павер’і, казкі, пацешкі, загадкі, прыказкі, прымаўкі, калыханкі, гульні, паходжанне назваў вёсак, рэчак і мясцін. Падрыхтаваны сцэнарыі вясковых пасядзелак, тэатралізаваных прадстаўленняў на аснове сабранага матэрыялу.

Анлайн-праект ”**Смачны PPAмeнaд**“, мэта якога – пошук і адраджэнне старадаўніх рэцэптаў, характэрных для розных вёсак Лёзненскага раёна; перадача кулінарных традыцый маладому пакаленню (сувяздучы праекта навучэнец 2 класа БШ №2 Бондараў Віктар). На працягу 2020 года было знята 11 выпускаў. Дзякуючы праекту на культурнай карце Лёзненскага раёна з’явілася яшчэ адно мерапрыемства – рэгіянальнае свята кухні ”Лёзненшчына смачная“, якое ўпершыню прайшло 10 кастрычніка ў межах святкавання 77-ай гадавіны вызвалення Лёзненскага раёна ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў. Разам з кулінарным аспектам праект носіць і гістарычны: у ім распавядаецца пра гісторыю вёсак, легенды, фальклорныя моманты, знаёмства з арганізацыямі культуры і іх працай. Пасля заканчэння праекта запланавана стварэнне гастронамічнай карты Лёзненскага раёна і выпуск метадычнага зборніка. Усе выпускі можна паглядзець на ютуб-канале Лёзненскага РЦК.

ДУК ”Полацкі раённы Цэнтр культуры“ рэалізаваны шэраг праектаў. Цыклічны праект ”**З народнай скарбонкі Полаччыны**“, мэта якога – адраджэнне народных рэгіянальных традыцый, абрадаў, святаў; і даследчы этнаграфічны праект ”**Шляхам продкаў**“, які

праводзіцца з мэтай збору матэрыяльнай і нематэрыяльнай культурнай спадчыны рэгіёна, у тым ліку ад носьбітаў фальклору. На працягу года работнікі клубных устаноў прэзентавалі праведзеную пошуковую, экспедыцыйную працу у рамках раённага агляду-конкурсу этнаграфічных куткоў "Свет нашых продкаў". Вынікам працы стала адкрыццё этнаграфічных куткоў і этнаграфічных экспазіцый у клубных установах Полацкага раёна. Праект **"Карагод малых свят і прысвяткаў"** з цыклам тэатралізаваных абрадаў: "Агафон-гуменнік", "Рабіна-імянінніца", "Сямёнаў дзень", "Домніна". Мэта праекта – узнаўленне забытых, амаль згубленых малых народных святаў, прысвяткаў, абрадаў, традыцый.

У Пастаўскім раёне рэалізуецца: доўгатэрміновы праект-акцыя **"Святкуем па-беларуску"**; створана для папулярызацыі нематэрыяльнай гісторыка-культурнай каштоўнасці Рэспублікі Беларусь – народнай гульні моладзі "Яшчар" у в. Гута; культурна-асветніцкая акцыя **"Ведай свой край. Народная культура"**.

Ва ўстановах культуры Талачынскага раёна на працягу двух год рэалізуецца праект **"Мая Спадчына"**, мэта якога – вывучэнне і зберажэнне духоўнай культуры, абрадаў, традыцый і гістарычнай памяці нашага народа, абуджэнне нацыянальнай годнасці, гонару за сваю Бацькаўшчыну, а таксама актывізацыя дзейнасці фальклорных калектываў. Падчас рэалізацыі праекта актыўна працавала школа традыцыйнай культуры для кіраўнікоў фальклорных калектываў устаноў культуры клубнага тыпу.

У Чашніцкім раёне рэалізаваны праект **"Куфар маёй Бацькаўшчыны"**, мэта якога – захоўванне і папулярызацыя традыцыйнай народнай творчасці: фальклору, традыцый і абрадаў, промыслаў і рамёстваў. У рамках праекта абраду "Розгары" ў аграгарадку Лукомль Чашніцкага раёна нададзены статус гісторыка-культурнай каштоўнасці Рэспублікі Беларусь. Так званыя "беларускія хаткі" ў клубных ўстановах раёна папоўніліся новымі экспанатамі, сабранымі падчас фальклорных экспедыцый; праведзены конкурс фальклорных калектываў "Чашніцкая скарбонка".

Пошук, аднаўленне і папулярызацыя элементаў нематэрыяльнай культурнай спадчыны з'яўляецца адной з галоўных функцый устаноў культуры Віцебскай вобласці. Праца ў гэтым кірунку актыўна працягваецца. На дадзены момант у Дзяржаўны спіс нематэрыяльных гісторыка-культурных каштоўнасцей Рэспублікі Беларусь уключана **17 элементаў Віцебшчыны:**

1. Традыцыйная гульня ”Жаніцьба Цярэшкі“ у Лепельскім раёне.
2. Традыцыя ажурнага ткацтва ў Гарадоцкім раёне.
3. Масленічная абрадавая гульня ”Пахаванне дзеда“ у Гарадоцкім раёне.
4. Традыцыйная тэхналогія выпечкі жытняга хлеба ў в. Дзеркаўшчына Глыбоцкага раёна.
5. Тэхналогія прыгатавання традыцыйнай стравы “Масляны баран” у в. Мацюкова Глыбоцкага раёна.
6. Традыцыя вырабу валёнак у Міёрскім раёне.
7. Абрад “Насіць намётку” вёскі Папшычы Глыбоцкага раёна.
8. Традыцыя маляваных дываноў (маляванак) Віцебскага Паазер’я.
9. Традыцыйныя вясельныя звычаі Дубровенскага раёна.
10. Традыцыйная страва “Клёцкі з “душамі” Віцебскай вобласці.
11. Народная гульня моладзі “Яшчар” вёскі Гута Пастаўскага раёна.
12. ”Спеўная традыцыя выканання купальскіх і жніўных песень ”у перахлест“ у в. Багатырская Полацкага раёна Віцебскай вобласці“.
13. ”Традыцыйная тэхналогія спіральнага пляцення Гарадоцкага, Браслаўскага, Верхнядзвінскага раёнаў Віцебскай вобласці і горада Віцебска“.
14. Інсітнае (наіўнае) мастацтва Віцебшчыны.
15. Беларускія практыкі саломаяпляцення.
16. Абрад ”Розгары“ ў аграгарадку Лукомль Чашніцкага раёна.
17. Традыцыйныя вобразы і тэхналогія вырабу гліняных цацак Аршанскага Падняпроўя і Віцебскага Падзвіння.

Зараз у распрацоўцы знаходзіцца 2 элементы –”Традыцыя ўшанавання святой крыніцы ”Пяценка“ Шумілінскага раёна“; ”Ткацтва посцілак у тэхніцы ”аднабаковы перабор“ Лепельскага раёна Віцебскай вобласці“.

Праблемнымі пытаннямі ў развіцці фальклорнага накірунку з’яўляюцца:

- недахоп спецыялістаў па фальклору;
- недастатковае фінансаванне для выезда на рэспубліканскія і міжнародныя фестывалі, конкурсы;
- змяншэнне насельніцтва ў вёсках, вучняў у сельскіх школах;
- у некаторых раёнах вобласці недастаткова ўвагі надаецца рабоце з элементамі нематэрыяльнай культурнай спадчыны.

Работнікам культуры вобласці неабходна звярнуць увагу на правядзенне рэгіянальных, раённых мерапрыемстваў па дадзенаму напрамку; павялічыць колькасць экспедыцый, семінараў, практыкумаў. Усе мерапрыемствы фальклорнага напрамку павінны праводзіцца толькі на беларускай мове, асабліва абрады. Рэпертуар фальклорных калектываў павінен быць заснаваны на мясцовым матэрыяле.

Інфармацыя аб удзеле фальклорных калектываў у міжнародных мерапрыемствах:

Народны фальклорны ансамбль "Азерыца" філіяла "Езярышчанскі гарпасялковы Дом культуры" дзяржаўнай установы культуры "Цэнтр традыцыйнай культуры і народнай творчасці Гарадоцкага раёна" прыняў удзел у святочных мерапрыемствах, якія праводзяцца ў рамках "Фестывалю рамёстваў" у г.Себеж Пскоўскай вобласці, Расія (люты).

РАЗВІЦЦЁ НАРОДНЫХ МАСТАЦКІХ РАМЁСТВАЎ У 2020 ГОДЗЕ

Па стане на 01.01.2021 года ў Віцебскай вобласці дзейнічаюць 24 Дамы і Цэнтры рамёстваў, сярод якіх Цэнтр народнай творчасці і рамёстваў г.п.Копысь Аршанскага раёна і Браслаўскае раённае аб'яднанне музеяў, якія выконваюць функцыі Дома рамёстваў. Агульная колькасць спецыялістаў дадзеных устаноў 179.

За мінулы год супрацоўнікамі Дамоў і Цэнтраў рамёстваў праведзена дасканалая работа ў мэтах дэманстравання і папулярызацыі традыцыйных народных і мастацкіх вырабаў, выяўлення, зберажэння, папулярызацыі аб'ектаў нематэрыяльнай і матэрыяльнай культурнай спадчыны, збору прадметаў этнаграфіі і вырабу твораў народнага побыту для папаўнення фондаў, вывучэнне інфармацыі па рэгіянальных тэхніках і тэхналогіям рамёстваў з мэтай іх адраджэння, рэканструкцыі рэгіянальных строяў адзення. Майстрамі народных мастацкіх рамёстваў вядзецца больш за 20 накірункаў народных рамёстваў.

Вывучэнне гісторыі народных промыслаў, вывучэнне рэгіянальных асаблівасцей, тэхнікі і тэхналогіі вырабу прадметаў дэкаратыўна-прыкладнога мастацтва і рамёстваў, далучэння

таленавітых людзей да актыўнай творчай дзейнасці на базе амаль усіх Дамоў і Цэнтраў рамёстваў Віцебскай вобласці дзейнічаюць **народныя клубы майстроў народных мастацкіх рамёстваў**. На дадзены момант па Віцебскай вобласці найменне "народны", "узорны" ў дадзеным жанры маюць 46 калектываў, з іх ва ўстановах адукацыі – 9, ведамасных – 1. Лідэрамі па колькасці аб'яднанняў па дадзенаму жанру з найменнем "народны", "узорны" з'яўляюцца Аршанскі і Полацкі раёны. У 2020 годзе паспяхова пацвердзілі найменне народныя клубы майстроў народных мастацкіх рамёстваў з Віцебскага, Лёзненскага, Чашніцкага, Шумілінскага раёна і горада Віцебска.

У мэтах захавання пераемнасці пакаленняў па перадачы рамесных тэхналогій пры Дамах (Цэнтрах) рамёстваў арганізавана работа гурткоў і клубных фарміраванняў для дзяцей і дарослых. Але аналіз паказчыкаў па стане на 01.01.2021 паказаў, што іх колькасць зменшылася на 6,4% пры параўнанні з паказчыкамі 2019 года і складае 263 фарміраванні, колькасць удзельнікаў, таксама ў параўнанні з 2019 годам, зменшылася на 8,8% і склала 2864 чалавек. Колькасць фарміраванняў павялічылася ў Віцебскім, Верхнядзвінскім, Расонскім, Лёзненскім, Бешанковіцкім, Сенненскім, Шаркаўшчынскім раёнах і г.Віцебск. Змяншэнне колькасці фарміраванняў назіраецца ў Докшыцкім, Дубровенскім, Пастаўскім, Ушацкім, Шумілінскім раёнах і г.Наваполацк. Самае значнае змяншэнне назіраецца ў Аршанскім раёне, на 48,3%, пры параўнанні з 2019 годам.

Усебаковая дапамога і падтрымка спецыялістаў Дамоў (Цэнтраў) рамёстваў і майстроў народных мастацкіх рамёстваў аказваецца з боку Віцебскага абласнога метадычнага цэнтра народнай творчасці. У мэтах папулярызацыі традыцыйных рамёстваў, падтрымкі майстроў народных мастацкіх рамёстваў арганізуюваліся выставы, выставы-конкурсы, выставы-кірмашы вырабаў майстроў вобласці ў межах міжнародных, рэспубліканскіх, абласных фестываляў, конкурсаў, святаў, якія праводзіліся на тэрыторыі вобласці.

Выставачная дзейнасць з'яўляецца адным з важных накірункаў работы спецыялістаў Дамоў (Цэнтраў) рамёстваў і клубаў майстроў народных мастацкіх рамёстваў. Супрацоўнікамі пастаянна арганізуююцца і праводзяцца выставы: раённыя, гарадскія на базе

выставачнай залы Дамоў і Цэнтраў рамёстваў, на пляцоўках горада, раёна.

Найбольш актыўнымі ўдзельнікамі выстаў, якія арганізуе ДУ "Віцебскі абласны метадычны цэнтр народнай творчасці", з'яўляюцца майстры з Глыбоцкага, Докшыцкага, Дубровенскага, Лепельскага, Лёзненскага, Міёрскага, Полацкага, Расонскага, Шумілінскага раёнаў і г.Наваполацк. З мэтай прэзентацыі лепшых узораў народнай творчасці і мастацтва быў рэалізаваны **Арт-праект "Партрэт майстра"** – персанальныя выставы майстроў народных мастацкіх рамёстваў з Бешанковіцкага, Чашніцкага, Глыбоцкага раёнаў і г.Наваполацк.

Папулярныя народных мастацкіх рамёстваў Віцебскай вобласці здзяйсняецца праз удзел Дамоў і Цэнтраў рамёстваў ў **абласных, рэспубліканскіх і міжнародных мерапрыемствах.**

Традыцыйна майстры народных мастацкіх рамёстваў Віцебшчыны прынялі ўдзел у **Рэспубліканскім свяце Купалле "Александрыя збірае сяброў"**, што прайшло ў ліпені 2020 года ў Магілёўскай вобласці. Сваё майстэрства дэманстравалі майстры з Бешанковіцкага, Гарадоцкага, Лёзненскага, Сенненскага раёнаў.

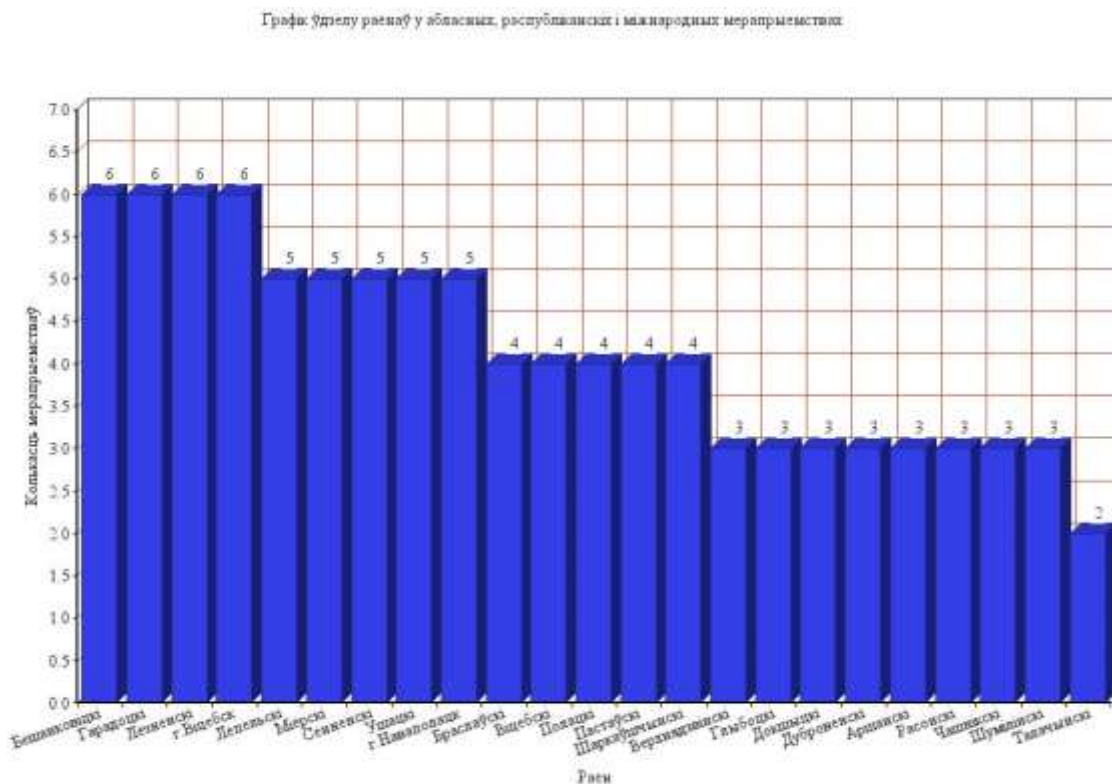
У межах ХХІХ Міжнароднага фестывалю мастацтваў "Славянскі базар у Віцебску" з 16 па 19 ліпеня 2020 года на вуліцах Талстога і Пушкіна працаваў **кірмаш рамёстваў "Горад майстроў"**, дзе свае вырабы прадставілі майстры народных рамёстваў не толькі з усіх рэгіёнаў Віцебскай вобласці і куткоў Беларусі, але з Расіі і Украіны.

Падчас правядзення Міжнароднага фестывалю мастацтваў "Славянскі базар у Віцебску" адбылося **свята-конкурс майстроў традыцыйнага сучаснага мастацкага роспісу "Фарбы нябёсаў"**, у якім прынялі ўдзел амаль 30 майстроў з рэгіёнаў Беларусі.

Таксама ў межах Міжнароднага фестывалю мастацтваў "Славянскі базар у Віцебску" прайшоў **пленэр майстроў народных мастацкіх рамёстваў па дэкаратыўнаму жывапісу "Райскі сад – 2020"**, прысвечаны 100-годдзю віцебскай мастачкі Марыі Ларынай. У дадзеным мерапрыемстве прынялі ўдзел майстры народных мастацкіх рамёстваў з Бешанковіцкага, Браслаўскага, Гарадоцкага, Дубровенскага, Міёрскага, Шаркаўшчынскага раёнаў, Брэсцкай, Магілёўскай, Гродзенскай, Мінскай абласцей – усяго амаль 20 чалавек.

На працягу года дзеля агляду, падтрымкі і ўдасканалення дзейнасці салонаў-магазінаў, папулярызацыі і распаўсюджвання традыцыйных народных і мастацкіх вырабаў, падтрымкі мерапрыемстваў па рэкламе тавараў народных промыслаў, павышэння культуры і якасці абслугоўвання насельніцтва праводзіўся абласны конкурс на **лепшы салон-магазін** сярод Дамоў (Цэнтраў) рамёстваў. У Віцебскай вобласці налічваецца 13 салонаў-магазінаў, удзел прынялі 9. Узнагародай адзначаны салоны-магазіны Браслаўскага, Лепельскага, Лёзненскага, Гарадоцкага раёнаў, г.Віцебск, г.Наваполацк.

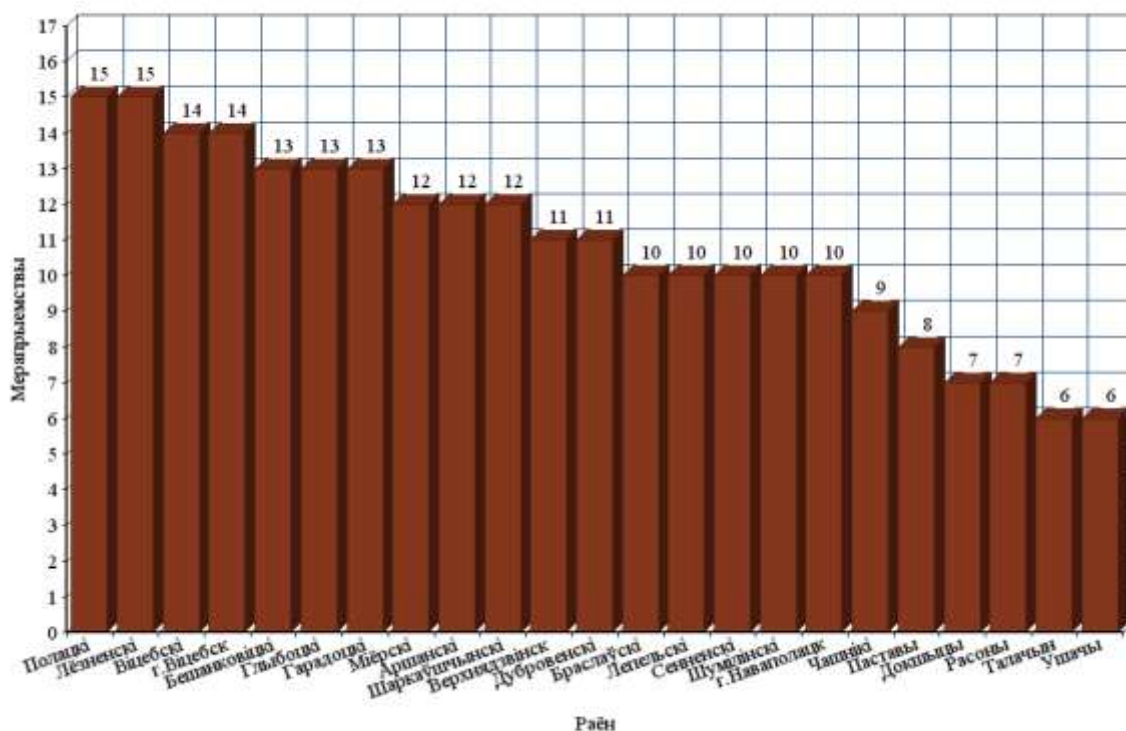
Аналіз удзелу Дамоў і Цэнтраў рамёстваў у абласных, рэспубліканскіх і міжнародных мерапрыемствах за 2020 год можна бачыць на мал.1

Мал.1

Для параўнання ўдзелу раёнаў у абласных, рэспубліканскіх, міжнародных мерапрыемствах з 2019 годам, прадастаўляецца мал.2.

График удзёлу раёнаў у абласных, рэспубліканскіх і міжнародных мерапрыемствах

Мал.2

Важна адзначыць, што абласныя выставы і мерапрыемствы, якія арганізуе ДУ ”Віцебскі абласны метадычны цэнтр народнай творчасці“, з’яўляюцца вельмі значнымі, і ўдзел у іх павінен быць максімальна актыўным.

У выніку плённай працы па адраджэнні і развіцці традыцыйных рамёстваў, рэканструкцыі аўтэнтчных рэчаў і стварэнне калекцый сучасных вырабаў на аснове народнай традыцыі ў 2020 годзе ганаровае званне ”Народны майстар Рэспублікі Беларусь“ атрымалі 2 майстры народных мастацкіх рамёстваў: Квашко Вольга Яўгенаўна, загадчык філіяла ”Дом рамёстваў“ дзяржаўнай установы культуры ”Сенненскі раённы цэнтр культуры і народнай творчасці“ і Рымдзёнак Сяргей Леанідавіч, загадчык Дома ганчара – філіяла дзяржаўнай установы культуры ”Шаркаўшчынскі раённы Цэнтр культуры“.

Вялікае значэнне Дамы і Цэнтры рамёстваў павінны надаваць фарміраванню пазітыўнага грамадскага меркавання аб сваёй дзейнасці, а таксама дасведчання ўдзелу ў міжнародных, рэспубліканскіх, абласных і раённых культурных праектах, фестывалях, свята-конкурсах. Шырока выкарыстоўваюць **сродкі**

масавай інфармацыі, сацыяльныя сеткі: Бешанковіцкі, Браслаўскі, Гарадоцкі, Віцебскі Шаркаўшчынкі, Лепельскі, Сенненскі раёны.

Дзейнасць цэнтраў па аднаўленню, рэканструкцыі рэчаў народнага побыту найбольш якасна вядзецца там, дзе ўзята арыентацыя на мясцовую культурную традыцыю. Там, дзе апора на агульнабеларускія традыцыі недастатковая, назіраюцца свайго роду ”перакосы“ дзейнасці. Відавочна, што майстрам народных мастацкіх рамёстваў неабходна ў фондах раённых музеяў вывучаць мясцовыя традыцыі, а таксама звярнуць увагу на сваю галоўную місію: захоўваць, развіваць і папулярызаваць традыцыйныя каштоўнасці мастацкіх рамёстваў, як важнай часткі культурнай спадчыны нашай краіны.

АНАЛІЗ ДЗЕЙНАСЦІ ВАКАЛЬНА-ХАРАВЫХ КАЛЕКТЫВАЎ ВІЦЕБСКАЙ ВОБЛАСЦІ

Вакальнае мастацтва (спевы) з’яўляюцца самым даступным сярод людзей розных узростаў і сацыяльных катэгорый.

На тэрыторыі Віцебскай вобласці, як і ва ўсёй Рэспубліцы вельмі шмат калектываў вакальна-харавага накірунку. Гэта – ансамблі песні і музыкі, эстрадныя студыі, вакальныя групы, харавыя калектывы і г.д.

Усяго ў вобласці ва ўстановах культуры клубнага тыпу на працягу 2020 года працавала 816 вакальна-харавых калектываў, з іх 312 дзіцячых. На працягу некалькі год колькасць калектываў павялічвалася і памяншалася (табліца). На жаль, у гэтым годзе (2020 г.) колькасць калектываў вакальна-харавага напрамку паменшылася ў сувязі са складанай эпідэміялагічнай сітуацыяй.

	Год	Колькасць калектываў вакальна- харавага жанру	З іх дзіцячых
1.	2017	899	364
2.	2018	935	381
3.	2019	853	324
4.	2020	816	312

Менш за ўсё вакальны жанр развіваецца ў харавым напрамку, таму што хор – гэта складаная адзінка, самая масавая па колькасці людзей, якая патрабуе прысутнасць удзельнікаў у кожнай партыі, агульная колькасць якіх павінна складаць не менш за 12 чалавек у калектыве. Усяго ў рэгіёне каля 33 харавых калектываў (з іх з найменш 31 калектыў). Самы распаўсюджаны жанр вакальна-харавага мастацтва – гэта ансамблі песні і музыкі (музыкі і песні) або вакальныя гурты, колькасць удзельнікаў у кожным з якіх можа быць менш за 12 чалавек (у адрозненні ад хору). За 2020 год (мяркуючы па справаздачах раёнаў) стварылася шмат так званых ”гурткоў“ (гурток сольных спеваў, вакальны гурток і г.д.). Кіраўнікі як устаноў, так і некаторых калектываў не зусім разумеюць, што такая адзінка як ”гурток“ мае на ўвазе пад сабой наяўнасць кіраўніка з вышэйшай адукацыяй і спецыяльна распрацаванай праграмай навучання. Таксама ствараюцца вакальныя ці эстрадныя студыі. Кіраўнікі, якія надаюць назву гуртку ”эстрадная студыя“ не жадаюць разумець яе адрозненне і прызначэнне. Эстрадная студыя павінна быць як музычная лабараторыя і адказваць адпаведным патрабаванням (наяўнасць добрай гукаўзмацняльнай апаратуры, магчымасць запісваць фанаграмы, наяўнасць іншых спецыялістаў у студыі, акрамя кіраўніка і г.д.).

У апошні час назіраецца тэндэнцыя з’яўлення розных складаў ансамблевых вакальных калектываў: дуэтаў, трыа, квартэтаў, квінтэтаў, у сувязі са складанай эпідэміялагічнай сітуацыяй – калектывы збіраюцца асобнымі групамі, каб паменшыць блізкі кантакт. Як становіцца, трэба адзначыць наяўнасць мужчынскіх складаў у калектывах.

Трэба адзначыць, што ў Віцебскім рэгіёне больш за ўсё вакальных і харавых калектываў знаходзіцца ў Глыбоцкім раёне – каля 72 калектываў (у мінулым годзе лідэрам па гэтым паказчыку быў Аршанскі раён, зараз у ім крыху менш – 65 калектываў); таксама даволі вялікая колькасць працуе ў гэтым жырны ў Чашніцкім (46) і Полацкім (44) раёнах. Менш за ўсё калектываў вакальна-харавага накірунку знаходзіцца ва Ушацкім, Сенненскім, Расонскім, Бешанковіцкім раёнах і г.Віцебск. У гэтых населеных пунктах Віцебскай вобласці менш за ўсіх (менш 30 адзінак) вакальных калектываў.

Увогуле ў вобласці налічваецца 163 калектываў з найменнем: 121 калектываў вакальна-харавога напрамку (у тым ліку вакальна-харэаграфічныя) з найменнем "народны аматарскі калектываў Рэспублікі Беларусь" і 42 калектывы з найменнем "узорны аматарскі калектываў Рэспублікі Беларусь", а таксама 3 заслужаных аматарскіх калектывы Рэспублікі Беларусь.

Колькасць калектываў з найменнем "народны, узорны" і званнем "заслужаны" ва ўстановах культуры клубнага тыпу, а таксама дзіцячых школах мастацтваў:

Найменне/званне	Вакальна-харэаграфічныя калектывы 2020 г.	Ансамблі песні і музыкі (вакальны ансамбль) 2020 г.	Хары 2020 г.	Студыі эстрадных спеваў 2020 г.
Народны	3	57	30	11
Узорны	2	-	5	10
Заслужаны	2	1	-	-

Колькасць калектываў з найменнем "народны, узорны", званнем "заслужаны" ў сістэме адукацыі:

Найменне	Вакальна-харэаграфічныя калектывы	Ансамбль песні і музыкі (вакальны ансамбль)	Хары	Студыі эстрадных спеваў
Народны	-	3	5	2
Узорны	1	6	9	8
Заслужаны	-	-	-	-

Колькасць калектываў з найменнем "народны, узорны", званнем "заслужаны" ў прафсаюзнай сістэме:

Найменне	Вакальна-харэаграфічныя калектывы	Ансамбль песні і музыкі (вакальны ансамбль)	Хары	Студыі эстрадных спеваў
Народны	1	4	4	1
Узорны	1	-	-	-
Заслужаны	-	-	-	-

З гэтых табліц бачна, што больш за ўсё вакальна-харавое мастацтва развіваецца ў сферы культуры (ва ўстановах клубнага тыпу, а таксама ў ДШМ). Найбольшая колькасць калектываў (не ўлічваючы ансамблі музыкі і песні) знаходзіцца ў Полацкім раёне – 19 калектываў вакальна-харавога накірунку з найменнем ”народны“, ”узорны“ (17/2), на другім месцы па колькасці калектываў – г. Віцебск – 13 адзінак з найменнем (”народны“ – 11, ”узорны“ – 2); крыху менш – у Аршанскім раёне – 11 калектываў (”народны“ – 8, ”узорны“ – 3). Менш за ўсё вакальна-харавых калектываў у Гарадоцкім, Міёрскім, Сенненскім, Талачынскім, Ушацкім і Шаркаўшчынскім раёнах (па 2 адзінкі гэтага накірунку); Дубровенскім, Лёзненскім, Чашніцкім раёнах (па 3 калектывы).

Трэба адзначыць развіццё складанага напрамку ў вакальна-харавым жанры такой адзінкі, як хор – самая масавая па колькасці людзей, якая патрабуе прысутнасць удзельнікаў у кожнай партыі, агульная колькасць якіх павінна складаць не менш за 12 чалавек у калектыве. Такіх калектываў ў Віцебскай вобласці вельмі мала – 29,7% ад усіх калектываў вакальна-харавога накірунку (ва ўстановах клубнага тыпу, а таксама ў ДШМ); 32,52% – усяго (з улікам калектываў сферы адукацыі, ведамасных і прафсаюзных калектываў).

Самы распаўсюджаны жанр вакальна-харавога мастацтва – гэта ансамблі песні і музыкі (музыкі і песні) або вакальныя гурты, колькасць удзельнікаў у кожным з якіх можа быць менш за 12 чалавек (мінімальная колькасць удзельнікаў харавога калектыву) – 48,3% (ва ўстановах клубнага тыпу, а таксама ў ДШМ) і 42,9% усяго (з улікам калектываў сферы адукацыі, ведамасных і прафсаюзных калектываў). Таксама ствараюцца вакальныя ці эстрадныя студыі – 17,8% – у сферы культуры, 19,6% – агульная колькасць. Астатнія –

гэта калектывы вакальна-харэаграфічнага напрамку – 4,2% у сферы культуры, 4,9% – агульная колькасць па Віцебскай вобласці.

Большасць удзельнікаў, што прыходзяць у аматарскія калектывы, не маюць пеўчых навыкаў. Каб навучыць спевам іншых, кіраўніку неабходна самому мець дастатковую падрыхтоўку і адукацыю ў галіне вакальнай культуры і надаваць вакальнай працы сур'ёзную ўвагу. Такім чынам, трэба ўлічваць, што калі калектыву надаецца назва "гурток" – трэба мець адпаведную (лепш вышэйшую) адукацыю і спецыяльна распрацаваную праграму заняткаў.

Згодна справаздач семінары ў вакальна-харавым напрамку праходзяць не ва ўсіх раёнах вобласці. Семінары і майстар-класы праводзяцца ў наступных раёнах: Бешанковіцкі, Браслаўскі, Докшыцкі, Лепельскі, Лёзненскі, Талачынскі, Шаркаўшчынскі. У 2019 годзе семінары, семінары-практыкумы, а таксама творчыя лабараторыі прайшлі ў 12 раёнах (гэта амаль што ў два разы больш, чым у 2020 годзе). Нажаль, што ў такіх буйных раёнах, напрыклад, як Аршанскі, Полацкі, згодна справаздач, семінары не праводзіліся ўжо некалькі год. Маючы такую колькасць калектываў вакальна-харавога накірунку – семінары і творчыя лабараторыі павінны праводзіцца на пастаяннай аснове, неабходны абмен вопытам, рэпертуарам, метадамі і прыёмамі работы паміж кіраўнікамі і калектывамі мастацкай творчасці.

Аматарская вакальная творчасць абавязана пэўным чынам адпавядаць прафесійнаму ўзроўню. Таму кіраўнікам калектываў (з дапамогай кіраўніцтва раёна) неабходна часцей праводзіць семінары з прыцягненнем спецыялістаў гэтай сферы, больш надаваць увагі справаздачным канцэртам калектываў як з найменнем "узорны, народны", так і калектывам без дадзенага наймення, аказваць садзейнічанне, каб калектывы мастацкай творчасці бралі ўдзел не толькі ў раённых мерапрыемствах, якія праводзяцца "на месцы", але і выяжджалі на больш значныя мерапрыемствы (абласныя і рэспубліканскія конкурсы, фестывалі і г.д.).

З мэтай падтрымкі вакальна-харавога жанру ў некаторых раёнах праводзяцца свае ўласныя агляды-конкурсы вакальнай творчасці. Але ў некаторых раёнах гэтых мерапрыемстваў няма.

У Віцебскай вобласці праводзяцца розныя фестывалі, конкурсы, агляды-конкурсы, святы з мэтай развіцця вакальна-харавога жанру. На працягу 2020 года праходзілі тнаступныя мерапрыемствы:

- абласное свята духоўнай музыкі, якое штогод праходзіць 7 і 8 студзеня ў г.Віцебск на сцэнічнай пляцоўцы Нацыянальнага акадэмічнага тэатра імя Я.Коласа і Віцебскай духоўнай семінарыі Беларускай Праваслаўнай Царквы. Падчас правядзення свята у горадзе збіраюцца калектывы з Расіі, Беларусі, што дае магчымасць абмяняцца вопытам паміж удзельнікамі і кіраўнікамі.
- абласны конкурс маладых выканаўцаў патрыятычнай песні "Песні юнацтва нашых бацькоў", прысвечаны Году малой радзімы і 120-годдзю з дня нараджэння І.О.Дунаеўскага (тэматыка конкурсу кожны год абнаўляецца). У 2020 годзе, ў сувязі са складанай эпідэміялагічнай сітуацыяй фінал конкурсу не адбыўся.
- адкрыты абласны конкурс народнай музыкі і прыпеўкі "А музыкі граюць, граюць..." у межах ХХІХ Міжнароднага фестывалю мастацтваў "Славянскі базар у Віцебску". У мерапрыемстве прымалі ўдзел салісты-прыпевачнікі (жанчыны, мужчыны), індывідуальныя выканаўцы на гармоніку, ансамблі народных інструментаў з раёнаў і гарадоў Віцебскай вобласці. Узрост канкурсантаў: ад 18 да 75 гадоў.
- абласны дыстанцыйны конкурс вакалістаў "На одной волне", які праходзіў з красавіка па чэрвень 2020 года. У конкурсе прымалі ўдзел індывідуальныя выканаўцы і творчыя калектывы ў 6 узроставых катэгорыях з г.Віцебска і Віцебскай вобласці.
- абласны конкурс ансамбляў песні і музыкі "Жураўліны звон" у межах экалагічнага свята "Жураўлі і журавіны Міёрскага краю", які таксама праходзіў у 2020 годзе дыстанцыйна. Прымалі ўдзел – ансамблі народнай песні, ансамблі народнай музыкі і песні з гарадоў і раёнаў Віцебскай вобласці.

На жаль, конкурс "Браслаўская харавая асамблея" ў межах Міжнароднага свята традыцыйнай культуры "Браслаўскія зарніцы" ў 2020 годзе не адбыўся.

Удзел калектываў у міжнародных і рэспубліканскіх мерапрыемствах з'яўляецца адным з паказчыкаў іх дзейнасці. Так, у 2020 годзе калектывы вакальна-харавога напрамку прымалі ўдзел у:

Аршанскі раён

- Міжнародным дыстанцыйным вакальным конкурсе "Вясёлка галасоў" (г.Магілёў) – студыя эстрадна-вакальных спеваў "Гармонія";

- Міжнародным шматжанравым анлайн-конкурсе ”Славянскае сваяцтва“ (г.Мінск – г.Валгаград) – студыя вакальна-эстрадных спеваў ”Гармонія“ (Аршанскі раён);
- Міжнародным анлайн-фестывалі самадзейнай і прафесійнай дзіцяча-юнацкай і маладзёжнай творчасці ”365 дзён творчага падарожжа да майстэрства“ (Расія, г.Майкоп.);
- Усерасійскім анлайн-конкурсе ”Пераможны 45-ы год – ад Берліна да Ціхага акіяна“ (Расія, г.Масква) – студыя вакальна-эстрадных спеваў ”Гармонія“;
- Усерасійскім дыстанцыйным конкурсе-фестывалі творчасці і мастацтваў ”Творчы калейдаскоп“ (Расія, г.Разань) – студыя вакальна-эстрадных спеваў ”Гармонія“;
- V Міжнародным фестывалі мастацтваў ”#BYFEST“ (г.Мінск) – студыя эстрадна-вакальных спеваў ”Гармонія“, узорная студыя эстрадных спеваў ”Дубль-N“;
- II Міжнародным анлайн-фестывалі мастацтваў ”Folk Musik Festival“ (Расія, г.Краснадар) – студыя вакальна эстрадных спеваў ”Гармонія“;
- Рэспубліканскім карпаратыўным фестывалі ”Факел“ ААТ ”Газпрам трансгаз Беларусь“ (г.Мінск) – народная студыя эстраднай песні ”Крэатыў“;
- VI Міжнародным конкурсе ”Скрыжаванні. Мінск“ (г.Мінск) – народная студыя эстраднай песні ”Крэатыў“;
- III Міжнародным конкурсе выканаўчых відаў мастацтва ”#Сябры –2020“ (г.Мінск) – узорная студыя эстрадных спеваў ”Дубль-N“;
- I Міжнародным конкурсе мастацтваў ”Планета музыкі“ (г.Магілёў) – узорная студыя эстрадных спеваў ”Дубль-N“;
- Усерасійскім адкрытым дыстанцыйным вакальным конкурсе ”Голос России“ (Расія, г.Краснадар) – узорная студыя эстрадных спеваў ”Дубль-N“;
- Міжнародным рознажанравым конкурсе ”Letostar – 2020“ (г.Мінск) – узорная студыя эстрадных спеваў ”Дубль-N“;

Браслаўскі раён:

- III Міжнародным шматжанравым фестывалі мастацтва ”Белавежская зорка” (г.Мінск) – узорная студыя эстраднай песні ”Фартуна“;

Віцебскі раён:

- III Міжнародным конкурсе выканальніцкіх відаў мастацтва ”#Сябры – 2020“ (г.Мінск) – дзіцячы аматарскі вакальны калектыў ”Зорачкі“ Тулаўскага СДК;
- XII Міжнародным конкурсе выканаўцаў на народных інструментах і выканаўцаў народнай песні ”Смоленский бриллиант“ (Расія, г.Смаленск) – народны ансамбль народнай песні ”Раніца“ ДУК ”Віцебскі раённы цэнтр культуры і творчасці“;
- II Міжнародным шматжанравым конкурсе мастацтваў ”Зімовая хваля“ (г.Мінск) – народны вакальны ансамбль ”Пчоланька“ ДУК ”Віцебскі раённы цэнтр культуры і творчасці“;

г.Віцебск:

- Міжнародным фестывалі-конкурсе “Арт-парад у Віцебску” – народны тэатр песні і музыкі “Мерхавім” ДУ ”Цэнтр культуры ”Віцебск““;
- IV адкрытым шматпрофільным творчым фестывалі-конкурсе “Скарбніца талентаў – 2020” – народны тэатр-студыя аўтарскай песні ДУ ”Цэнтр культуры ”Віцебск““;

Полацкі раён:

- VIII Міжнародным конкурсе мастацтва і таленту ”Вековое наследие“ (г.Мінск) – народны жаночы вакальны квартэт ”Меланж“ ДУК ”Полацкі гарадскі Палац культуры“;
- VI Міжнародным фестывалі-конкурсе ”Новыя вяршыні – 2020“ (г.Мінск) – народная студыя эстраднага майстэрства ”Тандэм“ ДУК ”Полацкі раённы Цэнтр культуры“;
- I Рэспубліканскім конкурсе мастацтваў ”Музычны феерверк“ (г.Івацэвічы, Брэсцкая вобласць) – народная студыя эстраднага майстэрства ”Тандэм“ ДУК ”Полацкі раённы Цэнтр культуры“;
- Анлайн-фестывалі-конкурсе ”Грай, гармонік!“ у межах правядзення VII Межрэгіяльнага фестывалю-конкурсу дэкаратыўна-прыкладнога мастацтва ”Залатая бераста“ (Расія, г.Асіна) – народны ансамбль народнай песні ”Заманіха“ ДУК ”Полацкі раённы Цэнтр культуры“;
- Міжнародным конкурсе музычнай творчасці ”Зорная дарожка“ (дыстанцыйна) – народная студыя эстраднага майстэрства ”Тандэм“, народная эстрадная студыя ”X-DAY“, народная шоў-

група "Крэатыў", народны ансамбль народнай песні "Заманіха" ДУК "Полацкі раённы Цэнтр культуры";

- Міжнародным мультыжанравым конкурсе "Letostar – 2020!" (г.Мінск) – народная студыя эстраднага майстэрства "Тандэм" ДУК "Полацкі раённы Цэнтр культуры";
- Усерасійскім адкрытым дыстанцыйным вакальным конкурсе "Голас Расіі" (Расія, г.Краснадар) – народная студыя эстраднага майстэрства "Тандэм", народная эстрадная студыя "X-DAY", народная шоў-група "Крэатыў" ДУК "Полацкі раённы Цэнтр культуры";
- III Міжнародным тэлевізійным праекце "Кубок дружбы" (г.Мінск) – узорная вакальная студыя ДУК "Полацкі раённы Цэнтр культуры";
- Міжнародным дыстанцыйным конкурсе вакалістаў "Радуга голасов" (г.Магілёў) – узорная вакальная студыя ДУК "Полацкі раённы Цэнтр культуры";
- II Міжнародным фестывалі мастацтваў "GomelFest – 2020" (г.Гомель) – узорная вакальная студыя ДУК "Полацкі раённы Цэнтр культуры";
- Міжнародным фестывалі мастацтваў "Молодечно City Art – 2020" (г.Маладзечна) – народны ансамбль беларускай песні і музыкі "Полацкія россыпы" ДУК "Полацкі раённы Цэнтр рамёстваў і нацыянальных культур";
- Міжрэгіянальным фестывалі-конкурсе народнай творчасці "Великий Покров" (Расія, г.Слабадскі – народны ансамбль беларускай песні і музыкі "Полацкія россыпы" ДУК "Полацкі раённы Цэнтр рамёстваў і нацыянальных культур";
- Адкрытым анлайн-конкурсе з міжнародным удзелам "#МузыкалкаЛіда# – 2020" (г.Ліда) – народны камерны духоўна-патрыятычны хор "Спадчына" ДУК "Полацкі раённы Цэнтр рамёстваў і нацыянальных культур";

г.Наваполацк:

- Міжнародным фестывалі мастацтваў "Вёска fest" (г.Маладзечна) – народны вакальны гурт "Вясна" "ЦК г.Наваполацка";
- III дыстанцыйным конкурсе "Серебряный дождь – "Весна Победы" (Расія, г.Салехард) – народная шоў-група "MIX" "ЦК г.Наваполацка";

- I Міжнародным інтэрнэт-фестывалі народных талентаў "Нам года – не беда" (г.Гомель) – ансамбль песні "Раніца" ЦК г.Наваполацка";
- Міжнародным фестывалі фальклору, рамёстваў і сямейнай творчасці "Славянское братство" (Расія, г.Смаленск) – тэатр песні "Субацея" ЦК г.Наваполацка";

Сенненскі раён:

- IV Міжнародным конкурсе мастацтваў "Art Kids" (г.Магілёў);
- Усерасійскім адкрытым дыстанцыйным вакальным конкурсе "Голас Расіі" (Расія, г.Краснадар);

Талачынскі раён:

- II Рэспубліканскім конкурсе мастацтваў "Дарога да мары" (г.Мінск) – народны вакальны ансамбль "Явар" ДУА "Талачынская дзіцячая школа мастацтваў";
- IV Міжнародным фестывалі-конкурсе дзіцячай, юнацкай і дарослай творчасці "Золотая сцена" (г.Самара) – народны ансамбль песні і музыкі "Александрына" ДУА "Коханаўская дзіцячая школа мастацтваў";

Чашніцкі раён:

- IV Міжнародным фестывалі-конкурсе дзіцячай, юнацкай і дарослай творчасці "Золотая сцена" (г.Магілёў) – узорная студыя эстраднай песні "Ля-ля-фанька";

Шаркаўшчынскі раён:

- Міжнародным дыстанцыйным рознажанравым конкурсе "Letostar – 2020" (г.Мінск) – узорны тэатр песні "Маленькая фея" ДУК "Шаркаўшчынскі РЦК";
- Міжнародным фестывалі мастацтваў "Молодечно City Art – 2020" (г.Маладзечна) – узорны тэатр песні "Маленькая фея" ДУК "Шаркаўшчынскі РЦК";
- Міжнародным шматжанравым конкурсе мастацтваў "Зімовая хваля" (г.Мінск) – эстрадная студыя "Карамелькі" ДУК "Шаркаўшчынскі РЦК";
- Міжнародным конкурсе мастацтваў "Art Kids" (г.Магілёў) – эстрадная студыя "Карамелькі" ДУК "Шаркаўшчынскі РЦК".

АНАЛІЗ ДЗЕЙНАСЦІ ІНСТРУМЕНТАЛЬНЫХ КАЛЕКТЫВАЎ ВІЦЕБСКАЙ ВОБЛАСЦІ

Па стане на 01.01.2021 года ў Віцебскай вобласці ў сістэме культуры, адукацыі і прафсаюзных арганізацыях працуе 144 калектывы інструментальнага жанру. У тым ліку, 93 маюць найменні ”народны“, ”узорны“ аматарскі калектывы.

У галіне культуры (пры СДК, ГДК, с/к і Цэнтрах культуры) без наймення працуе 51 калектываў.

Аркестры, ансамблі	3 найменнем ”народны“	3 найменнем ”узорны“	Усяго
Аркестры народных інструментаў	11	13	24
Духавыя аркестры	5	10	15
Ансамблі народнай музыкі	14	3	16
Ансамблі народнай музыкі і песні	5	3	8
Аркестры баянаў і акардэонаў	1	10	11
ВІА	9	-	9
Цымбальных аркестраў і ансамбляў	2	3	5
Аркестраў і ансамбляў струнных-шчыпковых інструментаў	3	1	4

Міністэрства культуры	Міністэрства адукацыі	Прафсаюзныя і ведамасныя арганізацыі
Дарослых – 44 Дзіцячых – 28	Дарослых – 3 Дзіцячых – 12	Дарослых – 5 Дзіцячых – 1
72 калектывы	15 калектываў	6 калектываў

Больш за ўсіх інструментальных калектываў у галіне культуры і ДШМ з найменнем "народны", "узорны":

1. г.Віцебск – 13 калектываў.
2. г.Орша і раён – 12 калектываў.
3. г.Полацк і раён – 6 калектываў.
4. г.п.Шуміліна – 5 калектываў.
5. Пастаўскі і Віцебскі раёны – па 4 калектывы.
6. Лепельскі, Міёрскі, Верхнядзвінскі і Бешанковіцкі раёны і г.Наваполацк – па 3 калектывы.
7. Гарадоцкі, Дубровенскі, і Сенненскі раёны – па 2 калектывы.
8. Браслаўскі, Глыбоцкі, Докшыцкі, Лёзненскі, Расонскі, Ушацкі і Чашніцкі раёны – па 1 калектыву.
9. У Шаркаўшчынскім і Талачынскім раёнах інструментальнага калектыву з найменнем "народны", "узорны" няма.

З іх на сяле з найменнем "народны", "узорны": 6 дарослых, 2 дзіцячых (5,7%).

Найбольш распаўсюджаным і запатрабавальным ў вобласці з'яўляецца ансамблевае і аркестровае выканальніцтва на народных інструментах. Калектывы з найменнем "народны", "узорны" працуюць у асноўным пры дзіцячых школах мастацтваў, агульнаадукацыйных школах з музычным ухілам, дзе збіраецца некаторы састаў музыкаў, апантаных музыкой і сцэнай. Пры ДШМ з найменнем "народны", "узорны" аматарскі калектыў працуе **52** калектывы, пры агульнаадукацыйных школах, Палацах і Цэнтрах дзяцей і моладзі – **15** калектываў. Гэта абумоўлена тым, што пры музычных аддзяленнях ДШМ і агульнаадукацыйных школах даступней музычныя інструменты і прасцей арганізаваць рэпетыцыі ўдзельнікаў калектыву, асабліва калі гэта дзіцячы калектыў. Менш аркестраў і ансамбляў пры РЦК, РДК, ГДК,СДК – **20** калектываў, і прафсаюзных арганізацыях – **6** калектываў з найменнем "народны", "узорны".

Усяго ў клубнай сістэме ў 2020 годзе налічвалася 70 калектываў, з іх 19 калектываў са званнем "народны", "узорны" (18 народных і 1 узорны), калектываў без звання 51.

Колькасць калектываў інструментальнага жанру ў параўнанні з 2019 годам зменшылася ў наступных раёнах: Глыбоцкім, Шумілінскім, Аршанскім, Дубровенскім, Шаркаўшчынскім, гг.Віцебск і Наваполацк.

Расце колькасць калектываў інструментальнага жанру ў Віцебскім, Расонскім, Сенненскім, Гарадоцкім раёнах.

У астатніх раёнах – на тым жа ўзроўні.

Разам з ансамблевым выканальніцтвам важнае месца ў музычнай культуры належыць сольнаму выканальніцтву на народных інструментах (баян, акардэон, гармонік, цымбалы), духавых, класічных інструментах (скрыпка, гітара). У кожным раёне працуюць выкладчыкі, музыкі-самародкі, якія папулярызуюць і ўдасканальваюць выканальніцкаю школу на індывідуальных інструментах.

Запатрабаванасць у вобласці ў аркестрах духавых інструментаў павышаецца. Расце конкурсная планка абласнога свята-конкурсу духавой музыкі ”Віват, аркестр!”. Некалькі гадоў запар выкарыстоўваюцца ўрачыстыя марш-парады духавых аркестраў падчас правядзення абласнога фестывалю-кірмашу працаўнікоў вёскі ”Дажынкі” і пры адкрыцці Міжнароднага фестывалю мастацтваў ”Славянскі базар у Віцебску”. Але стварэнне новых духавых аркестраў ускладняецца, перш за ўсё, адсутнасцю кіраўнікоў з профільнай спецыяльнай адукацыяй. Нельга сказаць, што ў раёнах зусім няма музыкаў, якія іграюць на духавых інструментах. Амаль у кожным раёне існуюць невялікія ансамблі, ў асноўным пры ДШМ. Але непад’ёмнай задачай для такіх калектываў з’яўляецца набыццё дарагога камплекта музычных інструментаў. Больш за ўсіх аркестраў у г.Орша і г.Віцебск – па 5 аркестраў з найменнем і без наймення. У Лепельскім, Шумілінскім раёнах працуюць па 2 духавых аркестры. Няма духавых аркестраў у Віцебскім, Гарадоцкім, Лёзненскім, Міёрскім, Расонскім, Талачынскім, Ушацкім, Шаркаўшчынскім раёнах. За апошнія 2-3 гады арганізаваны аркестры і ансамблі духавой музыкі ў Докшыцкім, Браслаўскім, Бешанковіцкім, Полацкім раёнах, г.Віцебск, дзіцячы састаў аркестра пры РЦК г.Сянно.

Стабільнае павышэнне колькасці і якасці інструментальных калектываў у рэгіёне залежыць ад прафесійнага саставу кіраўнікоў аркестраў і ансамбляў, спецыялістаў-музыкантаў, спецыяльна навучаных аматараў музыкі.

Для рашэння задачы развіцця інструментальнага мастацтва ў рэгіёне не хапае спецыялістаў са спецыяльнай музычнай адукацыяй. Асабліва яўна гэта адчуваюць калектывы, якія працуюць на сяле.

Са спецыяльнай музычнай адукацыяй у вобласці на цяперашні час працуе каля 70 спецыялістаў. Палову з іх маюць вышэйшую

адукацыю (Беларуская дзяржаўная акадэмія музыкі, Віцебскі дзяржаўны ўніверсітэт імя П.М.Машэрава, Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў). Каля 35 маюць сярэдне-спецыяльную (Віцебскі і Наваполацкі музычныя каледжы, Віцебскі дзяржаўны каледж культуры і мастацтваў, Смаленскае мастацкае вучылішча). Астатнія не маюць музычнай адукацыі.

Калектывамі з найменнем "народны", "узорны" у асноўным кіруюць музыканты з вышэйшай, радзей з сярэдне-спецыяльнай адукацыяй. Аматыскімі калектывамі на сяле без наймення і ВІА ў асноўным кіруюць музыкі, якія не маюць спецыяльнай музычнай адукацыі. Таму ў такіх калектывах часцей за ўсё не адбываецца своечасова самаабнаўленне, недастаткова актыўна ўдасканальваецца рэпертуар, няма імкнення да набыцця свайго адметнага творчага твару. Для рэалізацыі музыкамі творчага патэнцыялу на Віцебшчыне праводзяцца **конкурсы і мерапрыемствы**, якія прадстаўляюць розныя напрамкі і жанры інструментальнай музыкі як для індывідуальных выканаўцаў, так і для ансамблевых і аркестровых калектываў ў межах раённых святаў і фестываляў. З цягам часу павышаюцца патрабаванні і планка выканаўчага майстэрства ўдзельнікаў міжнародных фестываляў, якія традыцыйна праходзяць у вобласці не адзін дзесятак год:

- Міжнародны фестываль народнай музыкі "Звіняць цымбалы і гармонік" у Паставах, у межах якога праходзіць конкурс "Хто каго...";

- Адкрыты абласны конкурс духавой музыкі "Віват, аркестр!";

- Абласны конкурс прыпевачніц, народнай музыкі і песні "А музыкі граюць, граюць...";

- Конкурс музычных інструментальных капэл традыцыйнага складу ў межах абласнога агляду-конкурсу фальклорнага мастацтва дзяцей і моладзі "Ад прашчураў да зор".

З 2014 года:

- Абласны конкурс вакальна-інструментальных ансамбляў "ВІАton".

З 2017 года:

- Абласны конкурс сярод аркестраў народных інструментаў, аркестраў баянаў і акардэонаў, цымбальных аркестраў "Спяваем з аркестрам";

У 2018 годзе:

–абласны відэа-конкурс інструментальных калектываў.
У 2020 годзе:

– абласны відэа конкурс ”Гучаць аркестры над Дзвіною і Дняпром“.

Поспех развіцця любога калектыву шмат у чым залежыць ад канцэртных выступленняў, удзелу ў конкурсах і фестывалях. Удалыя выступленні спрыяюць далейшаму ўдасканаленню і даюць штуршок да далейшага прагрэсу. Пасля такіх выступленняў пачынае выяўляцца творчы почырк калектыву, асаблівасці яго рэпертуару, з’яўляецца магчымасць адчуць сябе патрэбным для вялікай колькасці людзей. Вяртаючыся ў якасці лаўрэата, ці дыпламанта конкурсу дадому, праверыўшы сябе на ”мастацкую трываласць“, музыканты з новымі сіламі і натхненнем уключаюцца ў мастацкае жыццё сваёй вёскі, горада, садзейнічаючы далейшаму жыццю інструментальнай музыкі свайго краю.

РАЗВІЦЦЁ ТЭАТРАЛЬНАГА ЖАНРУ

Аматарская мастацкая тэатральная творчасць у Віцебскай вобласці, якая прадстаўлена драматычнымі калектывамі, тэатрамі мініяцюр, тэатрамі гульні, тэатральнымі студыямі, лялечнымі тэатрамі, батлейкамі, цыркамі, кінастудыямі і іншымі, адыгрывае важную ролю ў сучасным сацыякультурным працэсе.

Згодна статыстычных дадзеных за 2020 год у клубных установах вобласці дзейнічала 437 клубных фарміраванняў тэатральнай жанравай накіраванасці, што на 8 менш у параўнанні з 2019 годам. З іх стабільна працуе 95 калектываў тэатральнага напрамку: 4 з іх маюць званне ”Заслужаны аматарскі калектыў Рэспублікі Беларусь“: 2 тэатры – студэнцкі тэатр ”Арт“ УА ”Полацкі дзяржаўны ўніверсітэт“, тэатр ”Пілігрым“ ДУК ”Полацкі ГПК“ і 2 цыркавых калектывы – ўзорная цыркавая студыя ”Арэна“ ДУК ”Гарадскі Палац культуры ”Орша“ і цырк ”Юнацтва“ Палаца культуры ААТ ”Нафтан“ г.Наваполацка. Найменне ”народны“ і ”ўзорны“ мае 41 калектыў, з іх ”узорныя“ – 16, ”народныя“ – 25: ”народныя“ тэатры мініяцюр – 15 ;. лялечныя тэатры – 6, з якіх 3 ”узорныя“ і 3 ”народныя“; 7 тэатраў гульні, з якіх 1 ”узорны“ і 6 ”народныя“; 13 тэатраў мод, з якіх 10 ”узорныя“ і 3 ”народныя“; 4 цыркавыя калектывы з найменнем ”узорны“; 4 кінастудыі, з якіх 1

”узорная“ і 3 ”народныя“; 1 мультыстудыя, што складае 20,5 % ад агульнай колькасці аматарскіх калектываў мастацкай творчасці.

Сучаснае функцыяніраванне аматарскіх тэатраў вызначаецца амаль колькаснай стабільнасцю, прычым у асобных раёнах назіраецца тэндэнцыя да іх павелічэння за кошт рэзерва, які адкрываецца праз укараненне адносна новых тэатральных форм, такіх, як тэатры сатыры, юнага акцёра, сінтэзу, масак, мім шоў-груп, творчых лабараторый і творчых майстэрнь, студый і калектываў сцэнічнага майстэрства і іншых. З кожным годам адзначаецца распаўсюджванне эксперыментальных тэатраў, для якіх характэрны пошук новых формаў тэатральнага дзеяння, разнастайнасць выкарыстання выразных сродкаў, актыўнае сумяшчэнне драматургічнага і харэаграфічна-пластычнага матэрыялу: напрыклад, такі модны напрамак, як ”жывыя“ скульптуры існуюць ў Браслаўскім, Віцебскім, Дубровенскім раёнах і г.Віцебску.

З года ў год вядзецца работа па аказанню метадычнай дапамогі кіраўнікам калектываў мастацкай самадзейнасці, метадыстам і спецыялістам устаноў, якія акумулююць у сваёй рабоце звесткі аб стане і тэндэнцыях развіцця тэатральнай творчасці. Арганізоўваюцца і праводзяцца святы, фестывалі, конкурсы, наладжваюцца творчыя кантакты з кіраўнікамі калектываў, – усё гэта садзейнічае развіццю калектываў, прэтэндуючых на ганаровае званне ”Заслужаны аматарскі калектыў Рэспублікі Беларусь“ і найменне ”ўзорны“, ”народны“. У 2020 годзе Рэспубліканскай атэстацыйнай камісіяй было прысвоена найменне ”ўзорны“ цыркавой студыі ”Фантазёры“ ДУК ”Аршанскі раённы метадычны цэнтр народнай творчасці і культурна-асветнай работы“.

У рэпертуары аматарскіх тэатраў назіраецца цікавасць да п’ес сучасных аўтараў, засваенне складаных драматычных твораў замежных аўтараў. Адным са спосабаў папаўнення рэпертуару з’яўляецца інсцэніраванне айчынных і замежных літаратурных твораў, сістэматычнае выданне метадычных зборнікаў, трэнінгаў і рэкамендацый для кіраўнікоў тэатральных калектываў.

Падтрымка аматарскага тэатральнага мастацтва – гэта адначасова і спрыянне развіццю прафесійнага тэатра. Гэта сілкуе яго новымі ідэямі і знаходкамі, а часта і будучымі акцёрамі. Выхаванцы клубных фарміраванняў тэатральнага жанру кожны год папаўняюць рады навучэнцаў і студэнтаў сярэдніх і вышэйшых навучальных устаноў у рэспубліцы і за яе межамі, выпускнікі якіх з поспехам

служачь у тэатрах дзяржаўнага ўзроўню, і працуюць у клубных установах вобласці.

Трэба адзначыць, што раённыя ўстановы культуры праводзяць агляды-конкурсы, семінары для кіраўнікоў тэатральных калектываў, ладзяцца школы маладых рэжысёраў. Для кіраўнікоў тэатраў мініяцюр, тэатральных калектываў, загадчыкаў і дырэктароў сельскіх устаноў культуры праводзяцца кансультацыі, метадычныя дні, рэпетыцыі, практычныя заняткі, метадычныя дыялогі па пытаннях фарміравання рэпертуару, удзелу ў аглядах-конкурсах, вядзенню дакументаў, вывучэння метадыкі працы рэжысёра, акцёрскага майстэрства і г.д. Як прыклад – Полацкі, Міёрскі, Лёзненскі, Ушацкі, Глыбоцкі, Дубровенскі, Пастаўскі, Расонскі, Гарадоцкі, Талачынскі, Шумілінскі раёны.

Актуальная форма падтрымкі аматарскага руху – правядзенне рознаўзроўневых конкурсаў, святаў, фестываляў тэатральнага мастацтва, дзе з відавочнасцю дэманструюцца дасягненні аматарскіх фарміраванняў, выяўляюцца іх стан і праблемы, прасочваюцца тэндэнцыі развіцця.

Умацоўваецца традыцыйны беларускі тэатр ”Батлейка“. Па стане на 01.01.2021 года у вобласці існуе 17 батлеечных калектываў, якія актыўна прымаюць удзел у міжнародных, рэспубліканскіх і абласных конкурсах. Падчас абласной выставы батлеек і традыцыйных навагодніх сувеніраў ”Навагоднія цуды“, якая працавала ў снежні 2019 – студзені 2020 гг. у ДУ ”Віцебскі АМЦНТ“, з мэтай развіцця і захавання на Віцебшчыне старадаўняга традыцыйнага батлеечнага тэатра, як унікальнай сацыяльна-культурнай з’явы адбыўся абласны агляд-конкурс батлеечных калектываў ”Батлейкі Віцебшчыны“. На жаль, толькі 6 батлеечных калектываў прынялі ўдзел у конкурсе. Таксама батлеечныя калектывы раённага Цэнтра рамёстваў ДУК ”Шаркаўшчынскага РЦК“ і Дома рамёстваў ДУК ”Сенненскі раённы цэнтр культуры і народнай творчасці“ ўдзельнічалі ў абласным свяце духоўнай музыкі ў межах абласнога агляду-конкурсу.

Раз у два гады праводзіцца традыцыйнае абласное свята ”Тэатральная вясна“, якое павышае ўзровень калектываў і ўключае іх у агульнатэатральны працэс. У 2020 годзе свята праводзілася дыстанцыйна, удзел прыняў 21 тэатральны калектыў.

Заслугоўвае асобнай увагі абласное свята гумару ”Смяяцца не грэх“, якое праводзіцца раз у два гады і аб’ядноўвае тэатры мініяцюр

і індывідуальных выканаўцаў. Трэба адзначыць, што ў 2019 годзе свята змяніла фармат правядзення: конкурсныя паказы адбыліся ў гарадскім парку, што раней не практыкавалася.

Абласное свята батлеечных пастановак і тэатраў лялек "Лялечны свет" праводзіцца раз у два гады і збірае аматараў і прыхільнікаў тэатраў лялек, тэатраў гульні, батлеек.

З мэтай папулярызацыі аматарскага тэатральнага мастацтва сярод падрастаючага пакалення, адраджэння нацыянальных тэатральных традыцый, павышэння прафесійнага ўзроўню і распаўсюджвання творчага вопыту тэатральных дзіцячых калектываў з кастрычніка па снежань 2020 года завочна адбылося свята-конкурс аматарскіх дзіцячых тэатральных калектываў "Малая сцэна", якое праводзіцца адзін раз у два гады. У свяце-конкурсе прынялі ўдзел 13 дзіцячых калектываў з Аршанскага, Міёрскага, Гарадоцкага, Глыбоцкага, Полацкага, Лёзненскага, Лепельскага, Шумілінскага раёнаў і г.Віцебска. Гэта аматарскія тэатральныя калектывы раённых, гарадскіх і сельскіх устаноў культуры вобласці, якія маюць найменне "ўзорны" і калектывы, якія прэтэндуюць на прысваенне наймення.

З 2019 года адкрыты абласны конкурс цыркавога мастацтва "Арэна" набыў статус Рэспубліканскага, і будзе праводзіцца раз у два гады.

Абласное свята-конкурс тэатраў мод "Модный диверτισмент" плануецца правесці ў снежні 2021 года ў г.Віцебску.

Народныя тэатры займаюць адметнае месца ў культурна-эстэтычным жыцці грамадства, таму неабходна падтрымліваць тэатральны жанр. У большасці раёнаў, куды не даязджаюць прафесійныя калектывы, яны застаюцца важнымі пасрэднікамі і носьбітамі тэатральных традыцый. Сённяшняя практыка паказвае, што там, дзе ёсць належная ацэнка і зацікаўленая падтрымка на ўсіх узроўнях, народныя тэатры ў поўнай меры выконваюць сваю эстэтычна-выхаваўчую місію.

АНАЛІЗ РАБОТЫ КАЛЕКТЫВАЎ МАСТАЦКАЙ ТВОРЧАСЦІ Ў ЖАНРЫ ХАРЭАГРАФІЧНАГА МАСТАЦТВА

Калектывы аматарскай харэаграфічнай творчасці ажыццяўляюць сваю дзейнасць на базе дзяржаўных, прафсаюзных,

ведамасных устаноў культуры, вышэйшых, сярэдніх спецыяльных, сярэдніх навучальных устаноў, устаноў пазашкольнай адукацыі.

Па статыстычным дадзеным у клубных установах Віцебскай вобласці на 1 студзеня 2021 года дзейнічала:

- усяго – 259 харэаграфічных калектываў, у якіх прымае ўдзел 4012 чалавек;
- дзіцячыя калектывы – 211, у якіх прымае ўдзел 3466 чалавек;

Аналіз работы харэаграфічнага жанру за апошні год паказвае, што ідзе скарачэнне колькасці калектываў, але негледзячы на гэта, іх выканальніцкае майстэрства павышаецца. Неабходна развіваць выканальніцкае майстэрства харэаграфічных калектываў у новых накірунках, якія ўзніклі за апошнія гады.

Добрым паказчыкам станоўчай дынамікі развіцця харэаграфічнага жанру з'яўляецца пастаянны рост калектываў з найменнем "народны", "узорны", званнем "Заслужаны аматарскі калектыў Рэспублікі Беларусь". У 2020 годзе дадаліся харэаграфічныя калектывы з найменнем "узорны":

– узорны ансамбль барабаншчыц і мажарэтак "Step-Beat" дзяржаўнай установы адукацыі "Докшыцкая дзіцячая школа мастацтваў імя Нестара Сакалоўскага", кіраўнік Святлана Яцына;

– узорны харэаграфічны калектыў "Большая перемена" ДУА "Сярэдняя школа №18 імя Еўфрасінні Полацкай г.Полацка", кіраўнік Ірына Казлоўская.

Напрыканцы 2019 года у снежані было прысваена найменне "узорны" – ансамблю барабаншчыц і мажарэтак "Экспрэсія" дзяржаўнай установы адукацыі "Шумілінская дзіцячая школа мастацтваў", кіраўнік Кацярына Кузьміна.

Колькасць калектываў са званнем "заслужаны", "народны", "узорны":

	Міністэрства культуры	Міністэрства адукацыі	Прафсаюзныя калектывы	Усяго
Заслужаны	6	-	2	8
Народны	4	1	-	5
Узорны	27	18	3	48

Найбольш добра харэаграфічны жанр развіваецца ў Аршанскім, Полацкім, Гарадоцкім, Талачынскім, Верхнядзвінскім, Лепельскім, Глыбоцкім раёнах, г.г.Наваполацк, Віцебск. У параўнанні з папярэднімі гадамі ўзрасла колькасць харэаграфічных калектываў у Докшыцкім, Віцебскім, Дубровенскім, Ушацкім, Лёзненскім, Шумілінскім раёнах.

Няма харэаграфічных калектываў с найменнем "народны/узорны" ў Міёрскім, Сенненскім, Шаркаўшчынскім, Бешанковіцкім, Расонскім, Лёзненскім, Пастаўскім, Ушацкім раёнах.

У Чашніцкім, Расонскім і Шаркаўшчынскім раёнах слаба развіваецца харэаграфічны жанр, асноўнай праблемай з'яўляецца тое, што ў рэгіёнах бачны кадравы недахоп спецыялістаў па харэаграфіі і акампаніятарай. Вельмі мала ў вобласці дарослых калектываў.

Па выніках аналізу прадстаўленых справаздач раёнаў/гарадоў вобласці за 2020 год па стане на 01.01.2021 г. працавалі калектывы розных жанраў:

1. Народна-сцэнічны танец;
2. Сучасны танец;
3. Эстрадны танец;
4. Спартыўна-бальны танец;
5. Вакальна-харэаграфічны;
6. Ансамблі барабаншчыц і мажарэтак;
7. Побывавы-фальклорны танец;
8. Ансамблі ўсходняга танца;

"Народныя" і "ўзорныя" ансамблі танца:

- Ансамбль народнага танца - 28
- Ансамбль спартыўнага бальнага танца - 7
- Студыя сучаснай харэаграфіі - 5
- Ансамбль эстраднага танца - 16
- Ансамбль класічнага танца - 1
- Ансамбль барабаншчыц і мажарэтак - 3
- Ансамбль харэаграфічных мініячюр - 1
- Вакальна-харэаграфічны ансамбль - 7

Можна адзначыць, што найбольш папулярным напрамкам работы калектываў з'яўляецца народны, эстрадны і сучасны танец.

2020 год, ва ўмовах пандэміі каронавірусу, стаў для шматлікіх устаноў культуры асаблівым і няпростым. Было абмежавана правядзенне культурна-масавых мерапрыемстваў, многія з іх былі перанесены на больш позні тэрмін, прыпынена канцэртна-

гастрольная дзейнасць. Падобная сітуацыя прымусіла харэографав істотна скарыставаць планы і шукаць новыя альтэрнатыўныя формы работы. Так, было прынята рашэнне максімальна выкарыстоўваць лічбавыя платформы, інтэрнэт-прасторы і анлайн-тэхналогіі. IX абласны агляд-конкурс харэаграфічных калектываў "Прыдзвінскія карункі", прысвечаны Заслужанаму дзеячу культуры Беларусі І.А.Серыкаву, быў праведзены дыстанцыйна. У аглядзе-конкурсе прымалі ўдзел 34 вядучых аматарскіх харэаграфічных калектывы народна-сцэнічнага, эстраднага танца, а таксама харэаграфічныя калектывы, якія маюць званне "заслужаны", найменне "народны/ўзорны аматарскі калектыв", і харэаграфічныя калектывы без наймення, па наступных намінацыях: на лепшае выкананне аўтарскіх танцаў Заслужанага дзеяча культуры Беларусі І.А.Серыкава; на лепшую новую балетмайстарскую пастаноўку беларускай накіраванасці; на лепшы народны танец, у якім павінна быць адлюстравана нацыянальная тэматыка, нацыянальныя матывы.

З мэтай захавання і папулярызавання беларускага нацыянальнага народнага танца, развіцця фальклорнага руху 18 ліпеня на плошчы Свабоды ў Віцебску адбыўся адкрыты турнір нацыянальных танцаў, які прайшоў ужо ў сёмы раз і сабраў больш за 80 танцавальных пар з розных куткоў Віцебшчыны, Гомельшчыны, Магілёўшчыны і горада Мінска. Амаль за чатыры гадзіны ўдзельнікі турніра выканалі каля 30 побытавых танцаў, сярод якіх – "Каханачка", "Зялёная рошча", "Казачок", "Кракавяк", "На рэчанькі", "Ойра", "Барыня" і іншыя. Змагаліся за перамогу пары-канкурсанты ў некалькіх намінацыях па ўзроставых катэгорыях. Адной з намінацый турніра стаў батл, дзе ўдзельнічалі салісты – жанчыны і мужчыны. Яны спаборнічалі паміж сабой, выконваючы танцы "Чобаты" (мужчыны), "Сямёнаўна" і "Сербіянка" (жанчыны). Усе танцы выконваліся пад суправаджэнне вядомага ў вобласці народнага ансамбля народнай музыкі "Верхнядзвінскія музыкі". У рамках урачыстага адкрыцця турніра адбылася прэзентацыя навукова-папулярнага выдання "Прыдзвінскія карункі: танцавальная спадчына Віцебшчыны", якое вышла ў свет у 2020 годзе.

У раёнах вобласці праводзяцца раённыя агляды-конкурсы харэаграфічных калектываў, майстар-класы па развучванню традыцыйных беларускіх танцаў і свае месячковыя турніры побытавых танцаў, семінары-практыкумы для кіраўнікоў танцавальных калектываў.

Штогадовым стала правядзенне на базе ДУК "Віцебскі раённы цэнтр культуры і творчасці" раённага конкурсу харэаграфічнага мастацтва "Сузор'е Тэрпсіхоры". У 2020 годзе яго правядзенне стала магчымым толькі ў завочным фармаце, аднак гэта не перашкодзіла аб'яднаць калектывы мастацкай творчасці Віцебскага, Бешанковіцкага, Браслаўскага, Шумілінскага, Гарадоцкага раёнаў і г.Віцебска. Усяго ў VI раённым конкурсе харэаграфічнага мастацтва "Сузор'е Тэрпсіхоры – 2020" прынялі ўдзел 29 харэаграфічных калектываў.

Дарослы фальклорны калектыў "Жывая спадчына" Віцебскага раёна правёў у 2020 годзе майстар-класы па беларускіх по бытавых танцах "Танчы так і танчы лепей"; вечары беларускіх танцаў "Танцуй, скачы ад усёй душы"; канцэрты фальклорнага калектыву "Жывая спадчына" "Да крыніц гаючых дакрануцца". Дзве танцавальныя пары калектыву прынялі паспяховы ўдзел у VII адкрытым турніры нацыянальных танцаў у межах Міжнароднага фестывалю мастацтваў "Славянскі базар у Віцебску". Танцавальная пара ў складзе Яўгена Акуліча і Ксеніі Прызбы атрымала Дыплом лаўрэата I ступені ва ўзроставай групе ад 30 да 50 год. У верасні калектыў прыняў удзел у танцавальным праекце ў межах абласнога фестывалю-кірмашу працаўнікоў вёскі "Дажынкi – 2020". Гледачам быў прадстаўлены адноўлены па матэрыялах фальклорных экспедыцый танец тыпу кадрылі "Лянцей" у выкананні на чатыры пары ўдзельнікаў калектыву.

Народны тэатр фальклору "Цярэшка" Глыбоцкага цэнтра традыцыйнай культуры і народнай творчасці хоць не з'яўляецца калектывам харэаграфічнага жанру, але падчас сваіх выступленняў за частую выкарыстоўвае элементы побытавых танцаў. Калектыў не толькі прадстаўляе свае канцэртныя нумары са сцэны, але і ладзіць этнавечарыны "У кругу сяброў", "Танцуй, спявай смялей – у хаце будзе весялей", "У вішнёвым садзе", на якіх кожны жадаючы можа пазнаёміцца з танцамі іх мясцовасці. Традыцыйна калектыў прымаў удзел у турніры нацыянальных танцаў у межах XXIX Міжнароднага фестывалю мастацтваў "Славянскі базар у Віцебску". Салісты Аксана Гуменнік і Барыс Заяц на конкурсе харэаграфічнай імправізацыі ў танцавальным батле занялі I месца кожны, дыпламамі III ступені ўзнагароджаны танцавальныя пары калектыву Д.Крывёнак і А.Гуменнік, Б.Заяц і М.Хрол.

У Гарадоцкім раёне харэаграфічныя калектывы сельскіх клубных устаноў прынялі ўдзел у раённых аглядах-конкурсах "Танцевальная круговерть", "З живой крыніцы спадчыны народнай".

У Лёзненскім раёне адбыўся агляд-конкурс харэаграфічных калектываў "Танцевальная феерія – 2020", а таксама семінар-практыкум для кіраўнікоў дзіцячых танцавальных калектываў на тэму "Развіццё творчага патэнцыялу".

У Талачынскім раёне кожны год праходзіць раённае свята танца "Хрустальный башмачёк" і турнір побытавых танцаў.

Міёрскім раённым Домам культуры праведзены семінар-практыкум для кіраўнікоў харэаграфічных калектываў "Класічны танец як аснова харэаграфіі".

Харэаграфічныя калектывы мастацкай творчасці актыўна прымаюць ўдзел у значных мерапрыемствах горада, вобласці, рэспублікі і за яе межамі, такіх як: канцэрт-цырымонія ўшанавання Лаўрэатаў звання "Чалавек года Віцебшчыны", абласны фестываль-кірмаш працаўнікоў вёскі "Дажынкi – 2020" (г.Віцебск), канцэртныя праграмы і мерапрыемствы ў рамках ХХІХ Міжнароднага фестывалю мастацтваў "Славянскі базар у Віцебску", святочныя канцэрты, прысвечаныя Дню абаронцаў Айчыны, Дню жанчын, Дню Канстытуцыі Рэспублікі Беларусь, Дню яднання Беларусі і Расіі, Дню міліцыі, Дню Перамогі, Дню Незалежнасці Рэспублікі Беларусь.

Традыцыйнымі для харэаграфічных калектываў горада Віцебска сталі такія праекты як, "Добры дзень, Школьная планета!", "Класны час", "Апошні званок", прысвечаныя пачатку і заканчэнню навучальнага года, акцыя "Нашы дзеці" з удзелам кіраўніцтва вобласці. За справаздачны перыяд харэаграфічныя калектывы Цэнтра культуры "Віцебск" прымалі ўдзел у шматлікіх святах, конкурсах і фестывалях.

Ансамблі барабаншчыц і мажарэтак Віцебскай вобласці з'яўляюцца пастаяннымі ўдзельнікамі розных мерапрыемстваў, якія праходзяць у гарадах, раёнах вобласці і за яе межамі. Гэтыя калектывы ўражваюць арыгінальнасцю і неардынарнасцю нумароў, з'яўляюцца сапраўднай школай эстэтычнага выхавання для дзяцей і падлеткаў. Падчас пандэміі каронавіруса праца ансамбляў перайшла ў анлайн-рэжым. Віцебскі абласны метадычны цэнтр народнай творчасці разам з ансамблямі барабаншчыц сталі ўдзельнікамі Міжнароднага праекта "Мажарэткі ў Еўропе" (інтэрв'ю са старшыняй ФБТМ І.Вацяхоўскай). Таксама прынялі ўдзел у сумесных відэа

акцыях барабаншчыц і мажарэтак Беларусі і Расіі: ”З Днём Незалежнасці, Беларусь“ і ”З Новым годам“.

18-19 студзеня 2020 года удзельнікі калектываў бальнага танца прымалі ўдзел у XXXV Міжнародным танцавальным турніры “Витебская снежинка”. У гэтым годзе ў турніры бралі ўдзел каля 600 пар з 20 краін. На працягу двухдзённага марафону танцоры розных узростаў змагаліся за званне лепшых, дэманструючы майстэрства ў еўрапейскай і лацінаамерыканскай праграмах.

15 кастрычніка 2020 года з мэтай стварэння, развіцця і захавання калектываў і студый бальнага танца ДУ ”Віцебскім абласным метадычным цэнтрам народнай творчасці“ на базе ДУ ”Цэнтр культуры ”Віцебск“ сумесна з ДУА ”Віцебскі абласны цэнтр павышэння кваліфікацыі кіруючых работнікаў і спецыялістаў устаноў культуры“ быў праведзены семінар для кіраўнікоў аматарскіх харэаграфічных калектываў на тэму ”Методыка выкладання бальнага танца дзецям“. У межах семінара прайшлі майстар-класы вядучых спецыялістаў Віцебскай вобласці па бальнаму танцу, дзе ўдзельнікі змаглі развучыць вальс, танга, джайв, ча-ча-ча, блюз, польку і іншыя танцы.

Харэаграфічныя калектывы не спыняюцца на дасягнутым, удасканалююцца, шукаюць новыя формы і ўвасабляюць іх у сваёй творчасці.

АНАЛІЗ ДЗЕЙНАСЦІ АМАТАРСКІХ АБ’ЯДНАННЯЎ ВІЦЕБСКАЙ ВОБЛАСЦІ

Па стане на 01.01.2021 года ў Віцебскай вобласці налічваецца 654 аматарскіх аб’яднання: для дарослых 477, дзіцячых 177.

Клубы ветэранаў – 25

Клубы нацыянальнай кухні, гульні і фальклору – 40

Клубы аматараў прыродазнаўства – 60

Літаратурныя клубы – 27

Клубы здаровага ладу жыцця – 47

Жаночыя клубы – 56

Клубы гістарычнай рэканструкцыі і гістарычныя клубы – 13

Сямейныя клубы – 54

Клубы выхаднога дня – 12

Клубы сталых людзей – 18

Клубы тэхнічнага накірунку – 6
 Клубы калекцыянераў – 4
 Шматпрофільныя клубы – 13
 Клубы аматараў пчалаводства – 3
 Клубы дэкаратыўна-прыкладнога мастацтва – 63
 Іншыя – 206

Параўнальная дынаміка развіцця аматарскіх аб'яднанняў

Накірунак дзеясці калектываў мастацкай творчасці	2019 год	2020 год	Дынаміка
Кол-сць аб.	636	654	+18
Народныя, узорн.	104	95	-9
Дарослыя аб.	391	477	+86
Дзіцячыя аб.	170	177	+7
Клубы ветэранаў	25	25	-
Клубы нац. кухні	25	40	+15
Клубы ам. прыр.	54	60	+6
Літаратур. клубы	32	27	-5
Клубы ЗЖЛ	54	47	-7
Жаночыя клубы	45	56	+11
Гістарычныя кл.	13	13	-
Сямейн. клубы	53	54	+1

Клубы вых. дня	9	12	+3
Клубы стал. люд.	12	18	+6
Клубы тэх. нак.	6	6	-
Клубы калекц.	3	4	+1
Шматпроф. кл.	13	13	-
Клубы пчал.	3	3	-
Клубы ДПМ	58	63	+5
Іншыя	197	206	+9

95 калектываў гэтага накірунку маюць найменне "народны аматарскі калектыў".

У Аршанскім раёне налічваецца 64 аматарскіх аб'яднання. 5 аб'яднанняў маюць найменне "народны/узорны". На жаль, у 2020 годзе 15 аб'яднанняў спынілі дзейнасць. Найбольш плённую працу у 2020 годзе вялі: народнае аматарскае аб'яднанне "Зямны час" (дыплом I ступені; абласны конкурс МНС "Супер-бабулі", г. Віцебск), народны клуб ветэранаў "Яшчэ не вечар" (дыплом I ступені; абласны агляд-конкурс клубаў "Ветэран" і ветэранскіх творчых калектываў "Не старэюць душой ветэраны", г. Орша), ветэранскі клуб "Надзея", клуб аматараў-кветкаводаў "Архідэя", клуб аматараў нацыянальнай кухні "Бульбяначка", Клуб паэзіі "Натхненне", Клуб "Падлетак", Жаночы клуб "Снежаніка", Клуб аматараў гульні ў тэніс "Перамога", аматарскае аб'яднанне кветкаводаў "Кентавр", Сямейнае аматарскае аб'яднанне "Вера, Надзея, Любоў".

У Бешанковіцкім раёне налічваецца 17 аматарскіх аб'яднанняў. 3 аб'яднанні маюць найменне "народны/узорны". Плённа працуюць клуб "Ветэран", клуб нацыянальнай кухні, фальклору і гульні "Бараболя", клуб "Згода", клуб аматараў пчалярства "Пчала". Клуб "Пчала" з'яўляецца адным з трох калектываў Віцебскай вобласці, якія займаюцца зберажэннем і папулярызацыяй традыцый і тэхнік

бортніцтва. Падобныя аб'яднанні існуюць у Докшыцкім раёне і горадзе Віцебску.

У Браслаўскім раёне налічваецца 27 аматарскіх аб'яднанняў. У клубнай сістэме 1 аб'яднанне мае найменне "народны" — аматарскае аб'яднанне "Ветразь надзеі", у 2020 годзе удзельнікі прымалі ўдзел у абласным конкурсе чытальнікаў "Мы памятаем", абласным конкурсе "Служу культуры", інтэрнэт-конкурсе "Голас перамогі". Пры бібліятэчнай сістэме працуе народнае аматарскае аб'яднанне "Кругагляд". Члены калектыву прымаюць актыўны ўдзел у мерапрыемствах рознага ўзроўню: Міжнароднай акцыі "Чітаем Григорьева вместе", конкурсе відэаролікаў у рамках Міжнароднай акцыі "Ці знаў хто з вас, браткі, Тараса?".

У Верхнядзвінскім раёне налічваецца 30 аматарскіх аб'яднанняў. 6 аб'яднанняў маюць найменне "народны/узорны". Найбольш актыўнымі аб'яднаннямі з'яўляюцца: народнае аматарскае аб'яднанне нацыянальнай кухні, фальклору і гульні "Расіца", народны аматарскі клуб "Белыя вароны", аматарскае аб'яднанне "Чайная гостыня", народны клуб "Ветэран", дзіцячы клуб кіакушынкай каратэ-до "Вітязь", інтэлектуальны клуб "Что? Где? Когда?", клуб фотааматараў "За кадрам".

У Віцебскім раёне налічваецца 61 аматарскае аб'яднанне. 3 аб'яднанні маюць найменне "народны/узорны": народны жаночы клуб "Залаты ўзрост", народнае аматарскае аб'яднанне ветэранаў вайны ў Афганістане "З болем у сэрцы", народны клуб майстроў "Традыцыя".

У г.Віцебск налічваецца 24 аматарскіх аб'яднання. 7 аб'яднанняў маюць найменне "народны/узорны". Актыўна працуюць народны клуб кветкаводаў-аматараў, народны клуб аматараў фларыстыкі "Анюта", клуб пчаляроў "Залаты вулей", клуб творчай інтэлігенцыі "Энергія творчасці", аматарскае аб'яднанне "Спадчына", народнае аматарскае аб'яднанне "ЛітКофейнік", народны клуб ветэранаў вайны і працы "Ветэран". Варта адзначыць клубы гістарычнай рэканструкцыі, бо ў г.Віцебск актыўна разіваецца гэты напрамак. Налічваецца 5 аб'яднанняў гістарычнай рэканструкцыі: народны клуб гістарычнай рэканструкцыі "Варгенторн", клуб гістарычнай рэканструкцыі і мадэлявання "Наследдзе", клуб гістарычнай рэканструкцыі і мадэлявання "Naglfar", клуб жывой гісторыі "Хальвіль", клуб культурна-гістарычнай рэканструкцыі "Паўночная Вежа". У дадзеным напрамку працуюць установы

культуры Віцебска і Наваполацка (клуб гістарычнай рэканструкцыі "Чорны война").

У Гарадоцкім раёне налічваецца 16 аматарскіх аб'яднанняў. 3 аб'яднанні маюць найменне "народны/узорны". Найменне "заслужаны" мае аматарскі калектыў РБ клуб народных майстроў "Вытокі" Гарадоцкага Дома рамёстваў і фальклору ДУК "Цэнтр традыцыйнай культуры і народнай творчасці Гарадоцкага раёна". Плённа працуюць: народнае аматарскае аб'яднанне "Сладушка", народнае аматарскае аб'яднанне "Хазяюшка", народнае аматарскае аб'яднанне "Зялёная альтанка".

У Глыбоцкім раёне налічваецца 20 аматарскіх аб'яднанняў. 7 аб'яднанняў маюць найменне "народны/узорны". Найбольш плённую працу вядуць народны сямейны клуб "Востраў разумення", народны клуб ветэранаў "Маналіт", народная літаратурна-музычная гасцёўня "Спадчына". Народны сямейны клуб "Востраў разумення" выкарыстоўвае ў сваёй дзейнасці экстрэмальныя праекты і з'яўляецца адным з лепшых сямейных клубаў Віцебскай вобласці.

У Докшыцкім раёне налічваецца 52 аматарскіх аб'яднанняў. 2 аб'яднанні маюць найменне "народны/узорны". Плённа працуюць народны клуб нацыянальнай кухні і гульні "Шчадроўка", народны клуб майстроў народных мастацкіх рамёстваў і мастакоў-аматараў "Докша", клуб пчалаводства "Залатая пчолка". Для моладзевай і дзіцячай аўдыторыі прадстаўляюць цікавасць такія клубы як, клуб посткросінга і дзіцячы клуб "Акадэмія блогераў". Посткросінг— абмен паштоўкамі паміж удзельнікамі розных краін. Посткросінг з'яўляецца адносна новым напрамкам дасугавай дзейнасці, узнік на аснове буккросінга (абмен кнігамі). У сувязі з актыўным развіццём індустрыі інфармацыйных тэхналогій, у тым ліку у сферы культуры, і папулярызацияй відэяхостінгу "YouTube" дзіцячы клуб "Акадэмія блогераў" з'яўляецца патэнцыяльна перспектыўным аматарскім аб'яднаннем.

У Дубровенскім раёне налічваецца 19 аматарскіх аб'яднанняў. 4 аб'яднанні маюць найменне "народны/узорны". Актыўна працуюць: народны клуб нацыянальнай кухні і беларускай гульні "Дубровенскія прысмакі", клуб народных традыцый і звычаяў "Траўніца", узорнае фальклорнае аматарскае аб'яднанне "Глыбінка" (удзел у XIII абласным аглядзе-конкурсе фальклорнага мастацтва дзяцей і моладзі "Ад прашчураў да зор"), народны клуб ветэранаў вайны і працы

”Сардэчныя сустрэчы“, народны клуб аматараў агародніцтва, садаводства, кветкаводства ”Субсяседніца“.

У Лёзненскім раёне налічваецца 20 аматарскіх аб’яднанняў. 4 аб’яднанні маюць найменне ”народны/узорны“. Сярод актыўных аб’яднанняў можна адзначыць: аматарскае аб’яднанне творчай інтэлігенцыі ”Натхненне“, клуб ”Ветэран“, клуб традыцыйнай народнай культуры ”Традыцыя“.

У Лепельскім раёне налічваецца 25 аматарскіх аб’яднанняў. 4 аб’яднанні маюць найменне ”народны/узорны“. Мае найменне ”заслужаны“ аматарскі калектыў Рэспублікі Беларусь народны клуб майстроў народных мастацкіх рамёстваў ”Скарбонка“. Плённа працуюць народны клуб ”Ветэран“, народны літаратурна-музычны клуб ”Выток“, народны клуб нацыянальнай кухні, гульні і фальклору ”Стайскія прысмакі“. Як новы напрамак дзейнасці прадстаўляе цікавасць клуб спідкубінга ”РубікON“. Спідкубінг — збіранне кубіка Рубіка на хуткасць. Для моладзевай аўдыторыі прадстаўляе інтарэс моладзевое аб’яднанне ”Сталкер“. Для арганізацыі моладзевага дасуга аб’яднанне выкарыстоўвае сюжэтна-гульнівыя праграмы.

У Міёрскім раёне налічваецца 25 аматарскіх аб’яднанняў. 2 аб’яднанні маюць найменне ”народны/узорны“. Актыўна працуюць народны аматарскі клуб ветэранаў працы ”Чырвоны гваздзік“, аматарскае аб’яднанне ”Фатограф“, аматарскае аб’яднанне ”Авангардзі +“, жаночы клуб ”Прыгажосць + я“, клуб ”Незабудка“, аматарскае аб’яднанне ”Вікторыя“.

У г.Наваполацк налічваецца 13 аматарскіх аб’яднанняў. 1 аб’яднанне маюць найменне ”народны“ — народны клуб майстроў народных мастацкіх рамёстваў і мастакоў-аматараў ”Прамень“. Актыўна працуюць: клуб па інтарэсах ”Ветэран“, клуб па інтарэсах ”Познай сябе“ для інвалідаў з дзяцінства. У 2020 годзе клуб гістарычнай рэканструкцыі ”Чорны война“ і гістарычны клуб імя В.Ю.Ластоўскага арганізавалі рэканструкцыю сярэднявечнай кухні.

У Пастаўскім раёне налічваецца 26 аматарскіх аб’яднанняў. 3 аб’яднанні маюць найменне ”народны/узорны“. Сярод калектываў, якія прымаюць актыўны ўдзел у раённых мерапрыемствах, можна адзначыць народны клуб нацыянальнай кухні, гульні і абраду ”Традыцыя“, клуб ветэранаў ”Памяць“, клуб ”Калекцыянер“, народная жаночая суполка ”Юнчанка“. Клуб ”Калекцыянер“ з’яўляецца адным з чатырох клубаў калекцыйна-збіральніцкага

напрамку. Падобныя аб'яднанні існуюць у Шаркаўшчынскім раёне, Віцебску і Наваполацку.

У Полацкім раёне налічваецца 55 аматарскіх аб'яднанняў. 14 аб'яднанняў маюць найменне "народны/узорны". Варта адзначыць народны клуб армянскай культуры "Хаш", народнае аматарскае аб'яднанне "Сустрэча з цудоўным", народны клуб "Літаратурны каўчэг", народны клуб "Грай, гармонь, любімая – Палачаначка", народны клуб самадзейных паэтаў "Натхненне", народнае літаратурнае аб'яднанне "Полоцкая ветвь", якія актыўна ўдзельнічаюць не толькі ў раённых, але абласных і рэспубліканскіх мерапрыемствах.

У Расонскім раёне налічваецца 36 аматарскіх аб'яднанняў. 3 аб'яднанні маюць найменне "народны/узорны": народны клуб "Ветэран", народны клуб самадзейных паэтаў "Натхненне", народны клуб аматараў народнай песні "Вечарына". У 2020 годзе створана 16 аматарскіх аб'яднанняў, сярод якіх клуб аматараў народнай песні "Надзея", клуб аматараў беларускай кухні "Вкусняшка", клуб аматараў паэзіі "Слова", клуб выхаднога дня "Зацейнік", клуб маладых пенсіянераў "Молодушки – бабушки" і інш.

У Сенненскім раёне налічваецца 14 аматарскіх аб'яднанняў. 2 аб'яднанні маюць найменне "народны/узорны". Плённа працуюць народны клуб беларускай нацыянальнай кухні, гульні і фальклору "Хадчаначка", народны клуб народных майстроў мастацкіх рамёстваў "Натхненне".

У Талачынскім раёне налічваецца 25 аматарскіх аб'яднанняў. 5 аб'яднанняў маюць найменне "народны/узорны". Можна адзначыць такія аб'яднанні як, народны клуб беларускай нацыянальнай кухні "Пачастункі з Варанцэвіч", клуб "Бродячие артисты" (прымаў актыўны ўдзел у мерапрыемствах, якія адбыліся ў рамках праекта "Мая спадчына"), народны клуб "Ветэран", народная паэтычная гасцёўня "Друць".

Ва Ушацкім раёне налічваецца 27 аматарскіх аб'яднанняў. 5 аб'яднанняў маюць найменне "народны/узорны". Актыўна дзейнічаюць народны клуб "Ветэран", народны клуб творчых сустрэч "Муза", народны клуб нацыянальнай кухні, гульні і фальклору "Прысмакі". Ва ўстановах культуры Ушацкага раёна налічваецца 9 жаночых клубаў – гэта самы высокі паказчык па колькасці жаночых клубаў у параўнанні з астатнімі раёнамі Віцебскай вобласці.

У Чашніцкім раёне налічваецца 16 аматарскіх аб'яднанняў. 3 аб'яднання маюць найменне "народны/узорны". Плённа працуюць народны клуб садаводаў, агароднікаў і кветкаводаў "Флора", народны клуб "Ветэран", клуб аматараў беларускай нацыянальнай кухні "Смак", клуб маладой сям'і "Адзінства".

У Шаркаўшчынскім раёне налічваецца 25 аматарскіх аб'яднанняў. 4 аб'яднанні маюць найменне "народны/узорны". Найбольш плённую працу вядуць: народнае літаратурна-музычнае аб'яднанне "Світанак" (удзел у абласным аглядзе-конкурсе клубаў "Ветэран" і ветэранскіх творчых калектываў "Не старэюць душой ветэраны"), народны клуб нацыянальнай кухні "Груца", узорнае аматарскае аб'яднанне авангарднай моды "Гармонія". У 2020 годзе на базе дзяржаўнай установы культуры "Шаркаўшчынскі раённы цэнтр культуры" створаны клуб павышэння камп'ютарнай граматысці. Дадзены напрамак дзейнасці з'яўляецца перспектыўным, бо зацікаўленасць да інфармацыйных тэхналогій дазваляе насельніцтву павысіць узровень валодання камп'ютарам, што вельмі актуальна ў сучасны час.

У Шумілінскім раёне налічваецца 17 аматарскіх аб'яднанняў. 4 аб'яднанні маюць найменне "народны/узорны". Плённа працуюць: клуб аматараў беларускай нацыянальнай кухні "Разынка", клубы "Ветэран".

Ва ўстановах культуры Віцебскай вобласці найбольшая колькасць аматарскіх аб'яднанняў па наступных накірунках: дэкаратыўна-прыкладное мастацтва (63), прыродазнаўства (60), жаночыя клубы (56), сямейныя клубы (54). Найменш аб'яднанняў прадстаўлена па накірункам: клубы тэхнічнага накірунку (6), калекцыяніраванне (4), клубы аматараў пчалаводства (3). Для развіцця аматарскіх аб'яднанняў у перспектыве трэба звярнуць асаблівую ўвагу на наступныя накірункі: інфармацыйныя тэхналогіі (школы блогераў, школы вядучых для дзяцей і падлеткаў), інтэлектуальныя клубы (сучасныя настольныя гульні, клубы спідкубінга).

Структура работы аматарскага аб'яднання

Дзейнасць аматарскіх аб'яднанняў рэгламентуецца Кодэксам Рэспублікі Беларусь аб культуры. Асноўны паказчык работы аб'яднання — удзел у абласных, рэспубліканскіх, міжнародных

аглядах-конкурсах. Кіраўнік калектыву, як правіла, працуе на прафесійнай аснове. Члены калектыву з'яўляюцца аматарамі (не прафесіяналамі), таму мэта кіраўніка аматарскага аб'яднання – арганізаваць дзейнасць членаў і з'яднаць пад агульнай ідэяй. У сувязі з гэтым, для перспектыўнага развіцця аматарскага аб'яднання неабходна:

1. Вызначыць мэту і задачы аб'яднання
2. Весці неабходную дакументацыю (журнал уліку, пашпарт аб'яднання і г.д.)
3. Арганізаваць пасяджэнні Савета аб'яднання (не радзей 1 раз у 2 тыдні)
4. Арганізоўваць мерапрыемствы аб'яднання для аудыторыі розных сацыяльных груп
5. Работа са сродкамі масавай інфармацыі (у тым ліку сацыяльныя сеткі)
6. Удзел у абласных, рэспубліканскіх, міжнародных аглядах-конкурсах (у тым ліку дыстанцыйныя анлайн-конкурсы)
7. Для аб'яднанняў з найменнем ”народны, узорны“ прадастаўляць неабходныя дакументы для пацвярджэння наймення не пазней за 2 месяцы да даты пацвярджэння ў ДУ ”Віцебскі абласны метадычны цэнтр народнай творчасці“.
8. Акрамя арганізацыі вольнага часу аматарскія аб'яднанні павінны мець творчы вынік сваёй дзейнасці і прадстаўляць яго ва ўстановах культуры клубнага тыпу (песні, танцы, прэзентацыі мерапрыемстваў, грамадскія акцыі і інш.).

РАБОТА КЛУБНЫХ УСТАНОВ ВОБЛАСЦІ З ПРАДСТАЎНІКАМІ РОЗНЫХ НАЦЫЯНАЛЬНЫХ КУЛЬТУР

Важна падкрэсліць, што прадстаўнікі розных нацыянальных культур, якія пражываюць на Віцебшчыне, маюць роўныя правы ў рэалізацыі сваіх творчых здольнасцяў. Таму ўсім жадаючым клубныя ўстановы прадстаўляюць такую магчымасць. У работнікаў культуры вобласці ў напрамку развіцця нацыянальных культур у справаздачным годзе ёсць добрыя прыклады такой працы.

Як заўсёды, **Цэнтр нацыянальных культур – філіял ДУ "Цэнтр культуры "Віцебск"** у 2020 годзе прымаў актыўны ўдзел у культурна-асветніцкім жыцці горада. Найбольш актыўна ў працы праявілася дзейнасць прадстаўнікоў зямляцтваў, якія пражываюць і вучацца ў горадзе Віцебску: Індыі, Кітая, Шры-Ланкі, Грузіі і Казахстана.

Цэнтр нацыянальных культур удзельнічаў у многіх гарадскіх мерапрыемствах і акцыях, арганізавываў мерапрыемствы для прадстаўнікоў нацыянальных суполак і гараджан. У сакавіку ў канцэртнай зале "Віцебск" праведзены адкрыты конкурс нацыянальных культур, творчасці і прыгажосці "Грацыя International" сумесна з зямляцтвамі ўніверсітэтаў: імя П.М.Машэрава, тэхналагічнага ўніверсітэта, медыцынскага ўніверсітэта, акадэміі ветэрынарнай медыцыны. У красавіку ў рэжыме анлайн у выставачнай зале "Духаўскі круглік" прайшла прэзентацыя выставы "Мастацтва не мае межаў" – "Art has no borders" студэнта Віцебскага медыцынскага ўніверсітэта Бхат Сушана (Індыя). 3 мая ў ДУ "Цэнтр культуры "Віцебск" мерапрыемствы таксама праходзілі ў рэжыме анлайн: вечар кітайскай культуры "РЕКОЕ"; у чэрвені – гастронамічнае падарожжа ў Паўднёвую Карэю "Хансік" і канцэрт "Я спяваю душой!" кіраўніка украінскай дыяспары "Краяны" Ясеніі Мікуліч з г.Маладзечна.

У межах праекта "Дыялог народаў і культур" у **Мазалаўскім сельскім Доме культуры Віцебскага раёна** быў праведзены шэраг культурных мерапрыемстваў з мэтай азнаямлення з культурай і гісторыяй сваёй краіны замежных гасцей, якія вучацца ў вышэйшых навучальных установах г.Віцебска, а таксама знаёмства з культурнымі традыцыямі іншых краін свету. Творчыя работнікі сельскага дома культуры знаёмілі студэнтаў з Кітайскай Народнай Рэспублікі з традыцыйнай беларускай культурай. Была арганізавана і

праведзена аглядная экскурсія па аг.Мазалава, а таксама арганізавана выстава работ дэкаратыўна-прыкладнай творчасці ”Нас пасябравала Беларусь”, дзе свае працы прадставілі і прадстаўнікі з Кітая. Таксама актыўна працягваў сваю дзейнасць клуб інтэрнацыянальнага сяброўства ”Згода”, які аб’ядноўвае замежных студэнтаў віцебскіх ВНУ з Кітая, Лівана, Туркменістана, Эквадора, Украіны, Узбекістана і іншых краін (на працягу года налічвалася 25 удзельнікаў). Клуб прыняў ўдзел у справаздачным канцэрце творчых калектываў устаноў культуры, а таксама ў пашырэнні Алеі сяброўства, закладзенай яшчэ ў 2016 годзе. Для навічкоў ”Згоды” культработнікі ў кастрычніку 2020 года арганізавалі свята традыцыйнай беларускай культуры ”Для згоды людской збіраем сяброў” і экскурсію ”З гарышчаў бабуль і дзядуль” па аграгарадку Мазалава. А ў лістападзе адбыўся майстар-клас па традыцыйных відах рамёстваў ”З любоўю да народных традыцый”.

На базе аўтаклуба дзяржаўнай установы культуры ”**Ушацкі раённы цэнтр культуры і народнай творчасці**” прадоджыў сваю работу **народны клуб нацыянальных культур ”Дружба”**. Клуб аб’ядноўвае прадстаўнікоў сямі нацыянальнасцяў: рускай, польскай, украінскай, беларускай, башкірскай, азербайджанскай, казахскай. Работа з прадстаўнікамі розных нацыянальных культур праводзіцца ў рамках мерапрыемстваў, якія праходзяць штогод на абласным і раённым ўзроўнях. Асноўная мэта і задача клуба – захаванне, развіццё і папулярызацыя розных нацыянальных культур, наладжванне зносін паміж людзьмі розных нацыянальнасцяў на тэрыторыі раёна. Удзельнікі клуба падтрымліваюць і зберагаюць традыцыі свайго народа, знаёмяць іншых людзей са сваёй культурай.

Клуб заўсёды з вялікай цікавасцю і задавальненнем прымае ўдзел у мерапрыемствах. Удзельнікі самі займаюцца распрацоўкай і напісаннем сцэнарыяў для сваіх праграм, праводзяць цікавыя сустрэчы і пасяджэнні, арганізуююць выставы народнай творчасці, а таксама выставы-дэгустацыі страў нацыянальных кухань.

За 2020 год калектывам народнага клуба нацыянальных культур ”Дружба” праведзена 13 пасяджэнняў і 20 мерапрыемстваў. Вялікая ўвага надаецца мерапрыемствам народнага календара – Масленіца, Вялікдзень, Купалле. Цікавымі былі віктарына ”Народный травник”, гульнёвая праграма ”Семейные традиции разных народов” і іншыя.

Кожнае пасяджэнне клуба – гэта незабыўнае свята гасціннасці, цеплыні і ўвагі да кожнага ўдзельніка. На пасяджэннях удзельнікі

клуба абмяркоўваюць свае праблемы, абменьваюцца кулінарнымі рэцэптамі нацыянальных кухань, займаюцца рукадзеллем, знаёмяцца з традыцыямі беларускага краю.

Традыцыйна кожны год у клубе "Дружба" праводзіцца святкаванне Дня маці. У гэтым годзе да гэтага свята быў прамеркаваны вечар адпачынку "Мама, мамку, матуля, апа", дзе мам і бабуль віншавалі іх дзеці і ўнукі. Удзельнікі калектыву частавалі ўсіх прысутных стравамі сваёй нацыянальнай кухні.

У 2020 годзе ўдзельнікамі народнага клуба нацыянальных культур "Дружба" былі падрыхтаваны і праведзены наступныя мерапрыемствы: канцэрты "Весна, жанщина, любовь", "И в сердце, и в творчестве – Родина", "Лето, ах лето!", тэатралізаванае прадстаўленне "В ночь под Рождество", клубныя пасядзелкі "Чайные традиции разных народов", тэматычныя вечары: "Славим великий подвиг", "Мы в Беларуси живём"; забаўляльная праграма "Под мирным небом Беларуси".

Асабліва цікава і па-сямейнаму прайшлі такія мерапрыемствы: свята "Пасху всей семьей встречаем", гульнёвая праграма "Семейные традиции разных народов", вечар адпачынку "Танцы народов мира", тэатралізаванае прадстаўленне "Как на русской свадьбе все гуляли", свята народнага календара "Купалле". У ліпені было праведзена пасяджэнне "Эх, банька русская", на якім прысутныя пазнаёміліся і расказалі пра карысныя ўласцівасці бані, пра неабходнасць здаровага ладу жыцця. На працягу года арганізоўваліся выставы народнай творчасці і выставы-дэгустацыі страў нацыянальнай кухні. У кастрычніку клуб "Дружба" прыняў удзел у прэзентацыі народных калектываў раёна, дзе прадставіў візітную картку і традыцыйную нацыянальную кухню розных народаў.

Пры філіяле №5 Гомельскім сельскім ДOME культуры дзяржаўнай установы культуры **"Полацкі раённы Цэнтр культуры"** працуе **народны клуб армянскай культуры "Хаш"**, створаны ў 2003 годзе. У складзе клуба – 15 чалавек. Узрост удзельнікаў клуба самы разнастайны: ад 16 да 83 гадоў. Кіраўнік – Грыгаран Сенік Бенікавіч. Клуб аб'ядноўвае армян, пражываючых на тэрыторыі Полацкага раёна. Удзельнікі актыўна займаюцца зберажэннем і папулярызацыяй народнай армянскай культуры, традыцый свайго народа, знаёмяць з нацыянальнымі стравамі, вырабамі дэкаратыўна-прыкладнога мастацтва Арменіі.

Клуб "Хаш" з'яўляецца адным з найбольш актыўна дзеючых аматарскіх аб'яднанняў Полаччыны. На працягу 2020 года ў клубе прайшлі мерапрыемствы: клубная сустрэча "Хаш" запрашае гасцей", выстава "Мая Арменія", вечар-апавяданне аб жыцці і традыцыях армянскага народа "Мая малая радзіма ў маім сэрцы", выставы-дэгустацыі ў рамках экафэстаў "Мядовы спас у Полацку", "Ябланы Спас у Полацку" і інш. Традыцыйна адзначаліся армянскія святы "Тэрэндэс", "Вардавар", "Аманор", "Зацік".

Сумесна з Гомельскім сельскім Домам культуры клуб прыняў удзел у масленічных гуляннях "Гомельскі разгуляй", тэатралізаваным свяце "Купальскі карагод"; канцэрце "Я люблю цябе, Белая Русь". У верасні 2020 года ўдзельнікі клуба падрыхтавалі выставу-дэгустацыю "Усходнія прысмакі для радасці" ў рамках прэзентацыі этнакутка Гомельскага СДК "Мой родны кут...".

Значным для клуба стаў удзел у тэматычным вечары "40 год разам", прысвечаны юбілею Полацкага раённага Цэнтра культуры, падчас якога клуб быў адзначаны падзякай кіраўніцтва ўстановы за актыўны ўдзел у мерапрыемствах Полацкага раённага Цэнтра культуры.

За ўдзел у раённай патрыятычнай акцыі "Наш ветэран – наша Перамога", прысвечанай 75-годдзю Перамогі савецкага народа ў Вялікай Айчыннай вайне 1941-1945 гг, клуб адзначаны дыпламам у намінацыі "Гісторыя вялікіх бітваў і перамог".

У 2020 годзе творчым калектывам **аўтаклуба Аршанскага раёна сумесна з прадстаўнікамі яўрэйскай нацыянальнай культуры** было праведзена 3 святы нацыянальнага яўрэйскага календара: "Пейсах", "Рош-ха-шана" і "Ханука".

Пры **Славенскім сельскім Доме культуры Талачынскага раёна працуе клуб "СЕМЬЯ"**, удзельнікамі якога з'яўляюцца рускія, беларусы, малдаване. На пасяджэннях клуба арганізуюцца выставы-дэгустацыі, праводзяцца майстар-класы малдаўскай нацыянальнай кухні, абмяркоўваюцца нацыянальныя правілы этыкету. Найлепшыя рэцэпты страў старанна занатоўваюцца ўдзельнікамі для далейшага выкарыстання ў паўсядзённым жыцці.

У філіяле **"Бароўскі Цэнтр культуры і вольнага часу" Лепельскага раёна працуе аматарскае аб'яднанне "Калінава сапілка"**, дзе прадстаўнікі ўкраінскай нацыянальнасці дэманстравалі сваю творчасць на выставе кулінарных вырабаў у рамках Дня г.Лепель, праводзілі конкурс "Супер-Бабуля", свята "Масленіца",

удзельнічалі ў дабрачыннай акцыі “Мамин пирог” і інш. А ўдзельнікі **вакальнай групы “Вадаграй”** гэтага аб’яднання радуюць украінскай песняй не толькі жыхароў Бароўкі, але і адпачываючых у ваенным санаторыі з Беларусі, Расіі, краін Прыбалтыкі. **Вакальны квартэт “Раксалана”** з кіраўніком **Нінай Іванаўнай Бяздзенежных**, створаны ў 2015 годзе ў філіяле **“Каменскі сельскі Дом культуры”**, таксама не пакідае сваіх слухачоў і гледачоў без радасці паслухаць украінскія песні.

Украінка Алена Іванаўна Харчанка, загадчык **Пламенскага сельскага клуба Сенненскага раёна**, актыўна ўдзельнічае ў культурным жыцці раёна, спявае песні на украінскай, рускай, беларускай мовах.

Карыстаюцца папулярнасцю персанальныя выставы украінца **Канстанціна Ісламавіча Бандарэнкі** (жывапіс і графіка), экспазіцыі якіх размяшчаюцца ў **Багушэўскім гарадскім Доме культуры Сенненскага раёна**. Акрамя гэтага мастак, мастак-пастаноўшчык і артыст Багушэўскага народнага тэатра, мае ў сваім рэпертуары гумарыстычныя мініяцюры на ўкраінскай мове.

У **Докшыцкім раёне** на працягу года народным клубам нацыянальнай кухні і гульні **“Шчадроўка”** аддзела традыцыйнай культуры і аматарскай творчасці, і клубам беларускай кухні **“Смачна есці”** філіяла №15 **“Крыпульскі сельскі Дом культуры”** праведзена 12 выстаў-дэгустацый, наведвальнікі якіх маглі паспытаць стравы беларускай, рускай, украінскай і армянскай кухні, жадаючыя атрымалі рацэпты спадабаных страў. Падстаўнікі **рускай, армянскай і ўкраінскай нацыянальнасцяў** удзельнічаюць у раённых святах: выконваюць музычныя нумары, прадстаўляюць нацыянальную кухню. пастаянна запрашаюць на свае заняткі, мерапрыемствы, выставы-дэгустацыі прадстаўнікоў розных нацыянальнасцей, якія пражываюць у горадзе і раёне: абменьваюцца асаблівасцямі прыгатавання страў, кулінарнымі сакрэтамі, рэцэптамі нацыянальнай кухні.

Падчас правядзення і ўдзелу прадстаўнікоў – носьбітаў сваёй нацыянальнай культуры ў абласных святах нацыянальных культур, што праходзяць ў вобласці 1 раз у 2 гады, кожны раз з’яўляюцца і новыя ўдзельнікі. А гэта ўзбагачае вясёлку нашай агульнай культуры.

РАБОТА З ВЕТЭРАНАМІ, САСТАРЭЛЫМІ, АДЗІНОКІМІ, ЛЮДЗЬМІ З ПСІХАФІЗІЧНЫМІ АСАБЛІВАСЦЯМІ

У клубных установах Віцебскай вобласці накоплены значны вопыт па рабоце з інвалідамі, адзінокімі, састарэлымі жыхарамі, ветэранамі вайны і працы. Зараз ва ўстановах культуры вобласці дзейнічае больш за **60** фарміраванняў, якія маюць непасрэдную накіраванасць на работу з ветэранамі вайны і працы. У асноўным, гэта аматарскія клубы "Ветэран" і ветэранскія хары. Але вельмі шмат людзей сталага ўзросту займаюцца ў іншых клубных фарміраваннях такіх як, дарослыя фальклорныя калектывы, вакальныя ансамблі, духавыя аркестры, аркестры і ансамблі народных інструментаў, танцавальныя калектывы. Існуе вялікая колькасць аматарскіх аб'яднанняў, клубаў па інтарэсах, дзе ветэраны, людзі сталага ўзросту складаюць большасць удзельнікаў. **29** ветэранскіх клубных фарміраванняў маюць найменне "народны".

Клубы "Ветэран", ветэранскія творчыя калектывы і клубы для сталых людзей

№ п/ п	Назва аматарскага аб'яднання/клуба па інтарэсах	Назва ўстановы, на базе якой дзейнічае	Накірунак	Чал
1	Ветэранскі клуб "Надзея"	Аршанскі РДК	грамадска - культурны	16
2	Народны клуб ветэранаў "Яшчэ не вечар"	Гарадскі Палац культуры "Орша"	грамадска - культурны	70
3	Народнае аматарскае аб'яднанне "Зямны час"	Аршанскі ГЦК "Перамога"	грамадска - культурны	54
4	Народны хор ветэранаў вайны і працы	ДУК "Аршанскі ГЦК "Перамога"	вакальна- харавы	40

5	Клуб ветэранаў ”Бадзёрасць“	ДУК ”Палац культуры г.п.Балбасава“	грамадска - культурны	31
6	Народны хор ветэранаў працы Аршанскага філіяла вытворчага ўнітарнага прадпрыемства ”Элект“ ГА ”БелТІЗ“	Аршанскі філіял вытворчага ўнітарнага прадпрыемства ”Элект“ ГА ”БелТІЗ“	харавы	20
7	Народны клуб ”Ветэран”	ДУК ”Бешанковіцкі раённы цэнтр культуры”	Арганізац ыя вольнага часу	14
8	Клуб сталых людзей ”Срэбны ўзрост”	ДУК ”Бешанковіцкі раённы цэнтр культуры” Свячанскі сельскі клуб-бібліятэка	Арганізац ыя вольнага часу	6
9	Аматарскае аб’яднанне людзей сталага ўзросту ”Сустрэча”	ДУК ”Бешанковіцкі раённы цэнтр культуры” Бачэйкаўскі сельскі Дом культуры	Арганізац ыя вольнага часу	6
10	Аматарскае аб’яднанне ”Людзі сталыя, сэрцам маладыя”	Браслаўскі раён, філіял ”Дрысвяцкі сельскі Дом культуры”	Шматпро фільны	15
11	Аматарскае аб’яднанне “Залаты ўзрост”	Браслаўскі раён, філіял “Ахрэмаўскі ЦНК”	Сямейна- бытавы	15
12	Народны хор ветэранаў	Браслаўскі раён, раённы цэнтр культуры	Хор	15
13	Народны клуб	Верхнядзвінскі раён, гарадскі аддзел	грамадска -	30

	”Ветэран“	культурна-масавай працы	культурны	
14	Клуб сталага ўзросту ”Оптимист“	Верхнядзвінскі раён, Валынецкі СДК	грамадска - культурны	10
15	Народнае аматарскае аб'яднанне ветэранаў вайны ў Афганістане “З болем у сэрцы”	Віцебскі раён, Акцябрскі СДК	Грамадска - культурны	14
16	Народны жаночы клуб ”Залаты ўзрост“	Віцебскі раён, Мазалаўскі СДК	Грамадска - культурны	12
17	Народны клуб ветэранаў вайны і працы “Ветэран”	г.Віцебск, ДУ “Культурна-дзелавы цэнтр “Першамайскі”	вакальна- харавы, інструмен тальны	35
18	Народны хор ветэранаў ДУ “Культурна- гістарычны комплекс “Залатое кола г.Віцебска “Дзвіна”	ДУ “Культурна- гістарычны комплекс “Залатое кола г.Віцебска “Дзвіна”	харавы	25
19	Хор ветэранаў “Кацяшэ”	ДУК “Гарадоцкі ГДК”	харавы	25
20	Народны клуб ветэранаў “Маналіт”	Глыбоцкі гарадскі Дом культуры	Грамадска - культурны	30
21	Клуб пажылых людзей ”Залатая пара“	Докшыцкі раён, філіял №11 “Порплішчанскі СДК”	грамадска - культурны	6
22	Клуб сталых людзей	Докшыцкі раён, філіял №12 “Сітцаўскі СДК”	грамадска - культурны	5

23	Клуб стальных людей ”Мудрасць“	Докшыцкі раён, філіял №4 “Крулеўшчынскі ЦКіВЧ”	грамадска - культурны	8
24	Клуб стальных людей	Докшыцкі раён, філіял №17 “Бярэзінскі клуб- бібліятэка”	сямейна- бытавы	5
25	Клуб стальных людей “Печкі-лавачкі”	Докшыцкі раён, філіял №24 “Аўтаклуб”	сямейна- бытавы	8
26	Клуб пажылых людзей “Нам года не беда”	Докшыцкі раён, філіял №24 “Аўтаклуб”	сямейна- бытавы	8
27	Клуб ветэранаў культуры “Добрыя сустрэчы”	Докшыцкі раён, аддзел традыцыйнай культуры і аматарскай творчасці	грамадска - культурны	8
28	Народны хор ветэранаў працы “Залатыя гады”	Докшыцкі раён, філіял №1 “Докшыцкі ГЦК”	народны	38
29	Народны клуб ветэранаў вайны і працы ”Сердечные встречи“	Дубровенскі раённы Дом культуры	Мастацтва знаўчы	51
30	Народны хор ветэранаў працы ”Надзея“	Дубровенскі раённы Дом культуры	хор народны	22
31	Народны клуб “Ветэран”	Лезненскі РЦК	Мастацкі	30
32	Ваенна-патрыятычны клуб “Памяць”	Лёзненскі раён, філіял “ДК а/г Зубкі”	Грамадска - культурны	38
33	Народны клуб ”Ветэран“	ДУК ”Лепельскі РДК“	арганізац ыя вольнага	21

			часу	
34	Клуб стальных людзей ”Добрыя сустрэчы“	”Стараяденскі сельскі Дом культуры“ ДУК ”Лепельскі РДК“	арганізац ыя вольнага часу	15
35	Народны аматарскі клуб ветэранаў “Чырвоны гваздзік”	Дзісенскі ГЦК, Міёрскі раён	вакальны	11
36	Клуб па інтарэсах ”Ветэран“	Дзяржаўная ўстанова культуры ”Цэнтр культуры г.Наваполацка“	Пазнаваль на- забаўляль ны	30
37	Народны хор ветэранаў вайны і працы	Цэнтр культуры г.Наваполацка	Акадэмічн ы хор	27
38	Клуб ветэранаў “Памяць”	ДУК ”Пастаўскі РДК“	ваенна- патрыяты чны	19
39	Народны хор ветэранаў вайны і працы	ДУК ”Пастаўскі РДК“	акадэмічн ы	19
40	Клуб сталага чалавека “Гармонія”	Полацкі раён, Азінскі сельскі Дом культуры	арганізац ыя адпачынку	15
41	Аматарскае аб'яднанне "Ветэран"	Полацкі раён, Гомельскі сельскі Дом культуры	арганізац ыя адпачынку	15
42	Аматарскае аб'яднанне "Ветэран"	Полацкі раён, Захарніцкі сельскі Дом культуры	арганізац ыя адпачынку	15
43	Народны клуб ”Ветэран“	Полацкі гарадскі Палац культуры	клуб па інтарэсах —	81
44	Народны клуб "Грай гармонь любімая -	Полацкі гарадскі Палац культуры	клуб па інтарэсах	

	Палачаначка"			
45	Народны хор ветэранаў	Полацкі гарадскі Палац культуры	вакальна- харавы	34
46	Народны клуб “Ветэран”	Расонскі РЦК і НТ	Грамадска- культурны	15
47	Жаночы клуб “Другая маладосць”	Расонскі раён, Галоўчыцкі клуб/бібліятэка	Грамадска- культурны	8
48	Клуб сталых людзей ”Аптыміст“	Расонскі раён, аўтаклуб	Грамадска- культурны	13
49	Клуб сталых людзей “Добрыя сустрэчы”	Расонскі раён, філіял № 6 “Клясціцкі СДК”	грамадска- культурны	10
50	Клуб маладых пенсіянераў “Молодушки – бабушки”	Расонскі раён, філіял № 9 “Янкавіцкі СДК”	грамадска- культурны	8
51	Народны хор ветэранаў вайны і працы	ДУК “Сенненскі раённы Цэнтр культуры і народнай творчасці”	харавы	
52	Народны клуб ”Ветэран“	Талачынскі ДУК ”РЦК і НТ“	грамадска - культурны	15
53	Народны аматарскі калектыў ”Ветэран“	ДУК ”Ушацкі раённы цэнтр культуры і народнай творчасці“	грамадска - культурны	35
54	Клуб сталых людзей ”Милосердие“	Ушацкі раён, Вяркудскі СДК	грамадска - культурны	25
55	Клуб сталых людзей ”Аднавяскоўцы“	Ушацкі раён, Арэхаўскі СДК	грамадска -	15

			культурны	
56	Клуб стальных людзей ”Аднасяльчане“	Ушацкі раён, Жарскі СК	грамадска - культурны	7
57	Народны клуб “Ветэран“	г.Чашнікі, ГДК	грамадска - культурны	16
58	Танцавальны клуб “Залаты ўзрост”	Дзяржаўная ўстанова “Новалукомльскі Палац культуры”	харэаграфі чны	8
59	Народны Клуб ”Ветэран“	ДУК ”Шумілінскі раённы цэнтр культуры“	грамадзян ска- культурны	31
60	Народны Клуб ”Ветэран“	ДУК ”Шумілінскі раённы цэнтр культуры“Обальскі ГДК	грамадзян ска- культурны	15
61	Клуб ”Ветэран“ 2006	ДУК ”Шумілінскі раённы цэнтр культуры“, Слабадскі СДК	грамадзян ска- культурны	10
62	Клуб ”Ветэран“	ДУК ”Шумілінскі раённы цэнтр культуры“, Лаўжанскі СЦКіД	грамадзян ска- культурны	15

У вобласці ў 2020 годзе праходзіў абласны агляд-конкурс клубаў ”Ветэран“ і ветэранскіх творчых калектываў ”Не старэюць душой ветэраны“, прысвечанаы 75-годдзю Перамогі савецкага народа ў Вялікай Айчыннай вайне. Яго занальныя туры адбыліся 11 лютага ў г.Орша ў Цэнтры культуры ”Перамога“, 14 лютага ў г.Віцебску на

базе культурна-дзелавага цэнтра "Першамайскі" і 15 лютага ў г.Верхнядзвінску ў раённым Доме культуры. Агляд-конкурс паказаў, што дадзеная катэгорыя ўдзельнікаў клубных фарміраванняў з'яўляецца найбольш актыўнай. У аглядзе-конкурсе прынялі ўдзел усе ветэранскія калектывы з найменнем "народны", а таксама тыя, дзе большасць удзельнікаў – ветэраны. Усяго сваю творчасць прадэманстравалі **148** мастацкіх калектываў і індывідуальных выканаўцаў, якія аб'ядноўваюць больш за **1000** чалавек, прычым **105** удзельнікаў – ва ўзросце больш за **80** гадоў. Праграмы прадставілі ўсе раёны вобласці, гарады Віцебск і Наваполацк.

Конкурс праходзіў па наступных намінацыях: "Харавыя спевы", "Вакальныя ансамблі", "Сольныя спевы", "Харэаграфічнае мастацтва", "Тэатральнае мастацтва", "Мастацкае слова" і "Музычна-інструментальнае выкананне".

Разам з аглядам-конкурсам была арганізавана акцыя "Равеснікі Перамогі", у ходзе якой ушаноўваліся ветэраны, якія нарадзіліся ў 1945 годзе і якім зараз 75 гадоў. Ім уручаліся памятныя паштоўкі і ў якасці падарунка вырабы майстроў з Дамоў рамёстваў вобласці.

Асаблівасцю гэтага конкурсу было тое, што ў ім удзельнічала шмат самадзейных паэтаў і кампазітараў. Дыпломам "За лепшы аўтарскі твор" узнагароджана 15 выканаўцаў і калектываў.

У 2020 годзе арганізаваны і праведзены абласны конкурс сцэнарыяў і сцэнарных распрацовак мерапрыемстваў для людзей сталага ўзросту. Палажэнне прадугледжвала дзве намінацыі: "Лепшы сцэнарная распрацоўка, сцэнарый мерапрыемства для людзей сталага ўзросту" і "Лепшы сцэнарная распрацоўка, сцэнарый мерапрыемства для людзей з абмежаванымі магчымасцямі жыццядзейнасці (з катэгорыі людзей сталага ўзросту)". У конкурсе прынялі ўдзел творчыя работнікі і калектывы з 18 раёнаў і г.Наваполацка. Па выніках конкурсу выдадзены два зборнікі сцэнарыяў.

У 2020 годзе клубнымі ўстановамі вобласці праведзена шмат мерапрыемстваў для ветэранаў і з удзелам ветэранскіх творчых калектываў, большасць з якіх было прысвечана 75-годдзю Перамогі савецкага народа ў Вялікай Айчыннай вайне, а таксама датам гістарычнага і народнага календара. Акрамя гэтага некаторыя ветэранскія калектывы вызначыліся ўдзелам у мерапрыемствах рэспубліканскага ўзроўню. Народны клуб "Ветэран" Полацкага гарадскога Палаца культуры прымаў удзел у XI Міжнароднай навукова-практычнай канферэнцыі "Яраслаў Мудры. Праблемы

вывучэння, зберажэння і інтэрпрэтацыі гісторыка-культурнай спадчыны“. У дыстанцыйных конкурсах актыўна удзельнічаў танцавальны клуб ”Залаты ўзрост“ ДУ ”Новалукомльскі Палац культуры“ і інш.

Значная ўвага ўдзялялася рабоце з інвалідамі, людзьмі з абмежаванымі магчымасцямі жыццядзейнасці. Цікавы вопыт інклюзіўнай дзейнасці накоплены ў Полацкім, Аршанскім, Гарадоцкім, Лепельскім, Дубровенскім раёнах, мэтанакіраваная дзейнасць з людзьмі з псіхафізічнымі асаблівасцямі характэрна для многіх Дамоў рамёстваў.

Улічваючы эпідэміялагічную сітуацыю і асаблівасці дадзенай катэгорыі насельніцтва, у 2020 годзе не праводзіліся: абласны агляд-конкурс творчасці інвалідаў па зроку ”Спявай, душа!“ і абласное свята-конкурс творчасці інвалідаў ”Глядзі на мяне як на роўню“.

Ва ўстановах культуры вобласці ў клубных фарміраваннях займаецца 287 інвалідаў. Дзейнічаюць спецыяльныя фарміравання для людзей з абмежаванымі магчымасцямі: клуб цікавых сустрэч ”Душа“ пры аўтаклубе Шумілінскага раёна, клуб па інтарэсах ”Пазнай сябе“ – Цэнтр культуры г.Наваполацка. Людзі з абмежаванымі магчымасцямі жыццядзейнасці з’яўляюцца ўдзельнікамі клубаў ”Ветэран“ і ветэранскіх творчых калектываў, уваходзяць у склад шматлікіх аматарскіх аб’яднанняў і гурткоў ДПМ.

У Бешанковіцкім ДOME рамёстваў працуе гурток па кераміцы ”Керамічны цуд“, удзельнікамі якога з’яўляюцца 15 чалавек з псіхафізічнымі асаблівасцямі. У ходзе заняткаў набываюцца навыкі працы з глінай, адбываецца навучанне дробнай пластыцы, развіваецца маторыка.

У Лепельскім Цэнтры рамёстваў на базе дзіцячага гуртка па кераміцы ”Цуда-Глінка“ раз у месяц праводзяцца заняткі для людзей з асаблівасцямі псіхафізічнага развіцця. 20 чалавек ва ўзросце ад 18 да 50 гадоў маюць магчымасць атрымаць навыкі работы з глінай, што станоўча адбіваецца на іх фізічным і эмацыйным стане.

У Лёзненскім ДOME рамёстваў у дзіцячым гуртку па вырабе мяккай цацкі і лялькі для ”батлеек“ і лялечных спектакляў займаюцца 8 дзяцей з раённага цэнтра карэкцыйна-развіваючага навучання і рэабілітацыі. Сярод іх – 2 калясачнікі, дзеці з псіхічнымі асаблівасцямі. Яны атрымліваюць навыкі работы з рознымі матэрыяламі і інструментамі, развіваюць маторыку, дробную пластыку, вобразнасць мыслення.

Майстар Глыбоцкага Дома рамёстваў Фамін А.М. правёў майстар-класы "Цацка "Конік" для наведвальнікаў ТЦСАН, дзе яны змаглі набыць навыкі па вырабе гліняных цацак.

7 інвалідаў з'яўляюцца ўдзельнікамі народнага клуба "Сардэчныя сустрэчы" Дубровенскага раённага Дома культуры, кіраўнік якога Гарэлікава Клаўдзія Рыгораўна з'яўляецца старшынёй раённага грамадскага аб'яднання інвалідаў па зроку. Пры клубе дзейнічае ініцыятыўная група "Дом без адзіноты", а таксама танцавальны, вакальны гурткі, гурток ДПМ.

Па культурным абслугоўванню і арганізацыі адпачынку дадзенай катэгорыі насельніцтва ў 2020 годзе задзейнічаны розныя формы клубнай работы: канцэрты, выставы ДПМ, акцыі міласэрнасці, творчыя сустрэчы, "Агеньчыкі", тэматычныя вечары і інш. Усяго для інвалідаў праведзена 650 мерапрыемстваў, а з удзелам інвалідаў – больш за 1000 мерапрыемстваў.

ДУК "Полацкі раённы Цэнтр культуры" сумесна з ДУ "Полацкі ТЦСАН" рэалізуе сацыяльна-культурны праект "Тэрыторыя добра", ініцыятарам якога з'яўляецца ансамбль беларускай песні "Нявіда" Фарынаўскага Цэнтра культуры і вольнага часу. Мэтай яго з'яўляецца стварэнне ўмоў для пераадолення сацыяльнай ізаляцыі дадзенай катэгорыі насельніцтва, арганізацыя іх вольнага часу, аб'яднанне ў групы па інтарэсах, падтрыманне актыўнага ладу жыцця. У рамках праекта адбыўся шэраг мерапрыемстваў, дзе ўдзельнікі ансамбля "Нявіда" не толькі дзеляцца сваёй творчасцю, сваімі песнямі, ствараючы выдатную эмацыйную атмасферу, але і праводзяць для людзей з псіхафізічнымі асаблівасцямі майстар-класы па вакалу, тэхніцы дыхання, стварэнню сцэнічнага вобразу, элементам харэаграфіі.

У Палацы культуры г.Барань Аршанскага раёна сумесна з ГА "Беларуская асацыяцыя дапамогі дзецям-інвалідам і маладым інвалідам" рэалізуецца праект "Адкрытыя дзверы". У рамках гэтага праекта праведзены фестываль дзіцяча-юнацкай творчасці "Планета сяброў", які даказаў, што людзі з абмежаванымі магчымасцямі валодаюць вялікім творчым патэнцыялам. На працягу паўгода ва ўстанове працавала творчая майстэрня, дзе хлопцы і дарослыя ляпілі, малявалі, шылі, адным словам, стваралі цудоўныя творы, што вылілася ў маштабную выставу. Вынікам гэтага этапу праекта стала ўзнагароджанне ўдзельнікаў дыпламамі, граматамі і каштоўнымі падарункамі. Таксама тут неаднаразова праводзілася дабрачынная

выстава-кірмаш "Працягні руку дапамогі" ў падтрымку маладога інваліда Максіма Сідарэнка.

Вялікую працу па абслугоўванні інвалідаў праводзяць аўтаклубы. У практыку іх працы ўвайшло наведванне з рознымі творчымі праграмамі людзей з псіхафізічнымі асаблівасцямі па месцы жыхарства, аддзяленняў дзённага знаходжання інвалідаў, дамоў-інтэрнатаў і іншых устаноў сацыяльнага абслугоўвання дадзенай катэгорыі насельніцтва. Аўтаклубы вобласці для работы ў гэтым годзе актыўна выкарыстоўвалі акцыю "Дарогамі Перамогі", прысвечаную 75-годдзю Перамогі савецкага народа ў Вялікай Айчыннай вайне.

Дзякуючы цеснаму супрацоўніцтву ўстаноў культуры з грамадскімі арганізацыямі інвалідаў, людзі з абмежаванымі магчымасцямі жыццядзейнасці пастаянна інфармуюцца аб мерапрыемствах з прадстаўленнем магчымасці бесперашкоднага іх наведвання.

Мерапрыемствы (канцэрты, акцыі міласэрнасці, творчыя сустрэчы, тэматычныя вечарыны, выставы ДПМ і г.д.), праходзілі ва ўсіх клубных установах вобласці напярэдадні Дня інвалідаў. У снежні 2020 года ў музеі традыцыйнай культуры (г.Браслаў) працавала выстава навагодніх і калядных паштовак "Віншаванні з мінулага стагоддзя" калекцыянера-інваліда Дзмітрыя Сярэбранікава. Традыцыйна ў дзень інвалідаў работнікі клубных устаноў Глыбоцкага раёна правялі акцыі міласэрнасці "Дабрыней адмярай свой шлях", "Перадай дабро па крузе", "Ступі насустрач", "Законы чалавечнасці простыя" і інш. У раённых Дамах культуры, Цэнтрах культуры і народнай творчасці праводзіліся дабрачынныя навагоднія тэатралізаваныя прадстаўленні для дзяцей-інвалідаў. Уваход на гэтыя мерапрыемствы для дадзенай катэгорыі наведвальнікаў бясплатны. На большасць мерапрыемстваў, якія праводзяцца клубнымі ўстановамі вобласці, інваліды забяспечваюцца бясплатнымі запрашальнымі квіткамі.

У справаздачным годзе ўстановы культуры больш актыўна выкарыстоўвалі дыстанцыйныя формы работы, дзякуючы магчымасцям інтэрнэту. Праводзіліся анлайн віншаванні, майстар-класы па розных відах народных рамёстваў. 2 снежня ДУК "Пастаўскі раённы Дом культуры" правёў анлайн канцэрт-віншаванне з удзелам лепшых творчых калектываў раёна, прысвечаны Дню інвалідаў. Больш за 10 анлайн мерапрыемстваў правёў Цэнтр

культуры г. Наваполацка для ўдзельнікаў клуба "Пазнай сябе". Са студзеня 2020 года сайт ДУ "Культурна-гістарычны комплекс "Залатое кола горада Віцебска "Дзвіна" абсталяваны версіяй для слабавідушчых.

У 2020 годзе ў абласным аглядзе-конкурсе клубаў "Ветэран" і ветэранскіх творчых калектываў "Не старэюць душой ветэраны" прынялі ўдзел таксама людзі з абмежаванымі магчымасцямі жыццядзейнасці. Свае творчыя здольнасці прадэманстравалі: народны хор народнай песні "Славіца" і салісты вакалісты УП "Элект" ГА "БелТІЗ", народны хор народнай песні філіяла БелТІЗ г. Орша, народны хор ветэранаў ДУ "Культурна-гістарычны комплекс "Залатое кола горада Віцебска "Дзвіна" і многія іншыя творчыя калектывы, у складзе якіх вялікая колькасць удзельнікаў – людзі з псіхафізічнымі асаблівасцямі.

Інвалід па зроку Анастасія Бярговіна прыняла ўдзел у творчай праграме VII Рэспубліканскай універсальнай ярмаркі "Калядны кірмаш" у г. Орша, дзе прадстаўлялі сваю прадукцыю найбуйнейшыя вытворцы з Беларусі і Расіі (люты).

Інваліды – удзельнікі творчых калектываў устаноў культуры горада Орша выступілі ў канцэртнай праграме ў рамках XXVII Мінскай міжнароднай кніжнай выставы (люты, г. Мінск).

Установамі культуры вобласці праведзены шэраг мерапрыемстваў для інвалідаў і з іх удзелам:

- дзяржаўная ўстанова "Культурна-гістарычны комплекс "Залатое кола горада Віцебска "Дзвіна": навагодні агенчык "Пад Стары новы год" для гарадской арганізацыі ГА "БелТІ", свята народнага календара "Залатая Масленіца" ў "Залатым калыцы", дзе супрацоўнікі кафедры медыцынскай і спартыўнай рэабілітацыі ВДМУ і студэнты-валанцёры правялі міні-выставу і спартыўна-гульневую праграму для дзяцей і дарослых з абмежаванымі магчымасцямі жыццядзейнасці, у выставачнай зале комплексу працавала традыцыйная выстава "Сакавіцкія каты", у якой бяруць удзел дзеці-інваліды, якія займаюцца ў аматарскіх аб'яднаннях сістэмы адукацыі, а таксама ўдзельнікі гурткоў пры ТЦСАН горада Віцебска;
- ранішнік для дзяцей-інвалідаў "Навагоднія прыгоды мышаня" праведзены ў ДУК "Цэнтр культуры "Полацк";
- Кругліцкім СДК Чашніцкага раёна праводзіліся міні-канцэрты "Калядныя віншаванні самыя шчырыя" для інвалідаў па месцы жыхарства;

- у рамках праекта "Творчая даўгалецце" Тулаўскі СДК ДУК "Віцебскі раённы цэнтр культуры і творчасці" правёў канцэрты-віншаванні "Цяпло на сэрцы ад песні добрай" для сталых людзей і інвалідаў па месцы жыхарства ў населеных пунктах Андронавічы, Пукшына, Тулава;
- Даўжанскім СДК Віцебскага раёна для дадзенай катэгорыі насельніцтва праведзены калядныя вячоркі "Мы за чаем не скучаем – Рождество мы отмечаем";
- выставы работ дэкаратыўна-прыкладнога мастацтва людзей з абмежаванымі магчымасцямі "Добрае сардэчка" былі арганізаваны ў ДУ "Новалукомскі ДК", ДУ "Чашніцкі гістарычны музей".

РАЗВІЦЦЁ ДЫСКАТЭЧНАГА РУХУ

Танцавальныя вечары і дыскатэкі па-ранейшаму з'яўляюцца традыцыйнай формай арганізацыі вольнага часу моладзі. Аднак, 2020 год быў своеасаблівым у арганізацыі дзейнасці клубных устаноў па дадзенаму накірунку. На гэта паўплывала неспрыяльная эпідэміялагічная сітуацыя ў сувязі з каронавірусам. У многіх раёнах і гарадах было абмежавана правядзенне дыскатэчных і танцавальных мерапрыемстваў.

Але прыклады творчага падыходу да гэтай справы ёсць. Больш увагі клубнымі ўстановамі ўдзялялася правядзенню святочных, тэматычных танцавальна-забаўляльных мерапрыемстваў, шмат праводзілася дзіцячых дыскатэк у вызначаныя для гэтага часы, тэматычных вечарын для сталых людзей з абмежаванай колькасцю наведвальнікаў.

У Дубровенскім раёне за 2020 год праведзена 1391 мерапрыемства дадзенай накіраванасці, у Чашніцкім – 1065, ва Ушацкім – 909 дыскатэк.

Вельмі разнастайнай была тэматыка дыскатэк у Глыбоцкім раёне: "Цветочная мелодия", "Современные аккорды", "Вальс! Вальс! Вальс!", "Осенний бал", "Милая, нежная, славная". Шмат такіх мерапрыемстваў для моладзі мелі прафілактычны характар: "Музыка и здоровье", "Наркотикам – нет!", "Мы против табака", "Молодежь за здоровье", "Территория риска" (прафілактыка ўжывання шкодных рэчаў). Для падлеткаў, акрамя ўсіх, праводзіліся тэматычныя дыскатэкі патрыятычнай накіраванасці: "Беларуская песня звонкая",

”Героическое прошлое“. Значная ўвага ўдзялялася правядзенню дзіцячых дыскатэк, якія праходзілі ў дзённы час пад назвай ”Детские песни с нами“, ”Новогоднее чудо“, ”Зажигайка“, ”Супертусовачка“. З этнадыскатэкай ”Старадаўнія рытмы“ Глыбоцкі ГДК выязджаў у аграсядзібы, якія размешчаны на Глыбоччыне, санаторна-курортны комплекс ”Пліса“, дзе адбывалася навучанне наведвальнікаў беларускім нацыянальным танцам, праводзіліся тэматычныя гульні ў адпаведнасці з народнымі святам.

У горадзе Дуброўна яскрава і запамінальна прайшло свята моладзі ”Зажигает молодёжь“, праграма якога была вельмі насычанай і падчас якой адбылася запамінальная дыскатэка пад адкрытым небам з удзелам DJ-яў з розных гарадоў, працавалі атракцыёны, прайшло свята фарбаў ”Холі“.

У Аршанскім раёне аўтаклубам праводзіліся выязныя дыскатэкі ”На хвалі пазітыву“, ”У Пятровіча“, якія карыстаюцца вялікім попытам у моладзі. У 2020 годзе сумесна з іншымі дзі-джэямі прайшлі мерапрыемствы пад агульнай назвай ”Dj’s battle“ (барацьба дзі-джэяў).

Адметнай рысай дадзенай формы работы ў Сенненскім раёне з’яўляецца спалучэнне танцавальнай часткі з элементамі тэатралізацыі, гульнівымі праграмамі і жывым выкананнем музычных нумароў (як асобнымі салістамі, так і эстраднымі групамі ”Arizona“, ”Black East“), што яшчэ больш прываблівае падлеткаў і моладзь. Таксама ў раёне шмат праведзена дыскатэк, накіраваных на прапаганду здаровага ладу жыцця, як у горадзе, так і ў сельскіх клубных установах: ”НаркоСТОП“, ”Мы – против наркотиков“, ”Моё здоровье – моё будущее!“, ”Healthy lifestyle“, ”Я люблю тебя, жизнь!“.

Арганізатары дыскатэк Ушацкага раёна ладзілі праграмы з улікам узроставых асаблівасцяў, вызначалі цікавыя для наведвальнікаў тэмы, выкарыстоўвалі пры гэтым гульні з невялікімі прызамі і сувенірамі. Даспадобы прыйшліся дыскатэкі: ”Love party“ (Ушацкі раённы цэнтр культуры і творчасці), ”Если это любовь“, ”До свидания, лето“ (Кубліцкі СДК), ”Я люблю жизнь“ (Вялікадолецкі СДК), ”Новый год на БИС“ (Плінскі СК), ”Сохрани себя для жизни“ (Селішчанскі СК), ”Здоровым, быть – здорово!“, ”Линия жизни“ (Вялікадолецкі СДК) і інш. Каб дыскатэкі праходзілі больш цікава і якасна, улічваюцца прапановы і запатрабаванні наведвальнікаў. Дзі-джэямі, распарадчыкамі дыскатэк падбіраецца рэпертуар,

састаўляюцца праграмы, якія складаюцца з музычных кампазіцый, якія карыстаюцца папулярнасцю і больш запатрабаваныя сярод моладзі. Для падтрымкі парадку і дысцыпліны ў час правядзення дыскатэк і танцавальных вечароў забяспечваецца дзяжурства работнікаў устаноў адукацыі, а таксама прадстаўнікоў грамадскіх арганізацый.

У дадзеным накірунку мэтанакіраваная работа вядзецца дыска-клубам "Экспромт" філіяла "Обальскі гарадскі Дом культуры" Шумілінскага раёна, які імкнецца насычаць дыскатэчныя праграмы новымі музычнымі творамі з паказам відэакліпаў і правядзеннем гульнёвых праграм. Карыстаюцца папулярнасцю і неардынарныя вечарыны. Так, у чэрвені для працуючай моладзі праводзілася забаўляльная праграма "Вечарынка народных танцаў", дзе пад гукі баяна і акардэона, удзельнікі дыска-клуба "Экспромт" вучылі прысутных не толькі танцаваць "Польку", "Падэспань", "Ночку", "Лявоніху" і іншыя беларускія народныя танцы, але і разам спявалі прыпеўкі і фальклорныя песні, гулялі ў народныя гульні.

Як бачым, дыскатэкі і танцавальна-забаўляльныя мерапрыемствы застаюцца запатрабаванымі формамі клубнай работы ў арганізацыі вольнага часу дзяцей і моладзі. Акрамя гэтага яны найбольш прыстасаваны для аказання платных паслуг насельніцтву. Аднак гэтыя мерапрыемствы патрабуюць творчага падыходу, зацікаўленасці і прафесійнага ўзроўню ў іх падрыхтоўцы і правядзенні.

ЗАМЕЖНЫЯ СУВЯЗІ ТВОРЧЫХ КАЛЕКТЫВАЎ КЛУБНЫХ УСТАНОЎ КУЛЬТУРЫ ВОБЛАСЦІ

У першыя месяцы справаздачнага года творчыя калектывы ўстаноў культуры вобласці выязджалі за межы рэспублікі з мэтай прэзентацыі беларускай культуры на міжнародных мерапрыемствах, фестывалях і конкурсах. У першую чаргу адбываліся выезды ў рэгіёны Расійскай Федэрацыі, Рэспублікі Латвіі і інш. Дарэчы, ёсць прыклады прыезду гасцей і да нас.

У XII Міжнародным фестывалі-конкурсе дзіцячых, юнацкіх, дарослых і прафесійных творчых калектываў "Вялікаўсцёгская музычная зіма" ў рамках праекта "Берагі надзеі" ў г. **Вялікі Усцёг Валагодскай вобласці** прыняў удзел народны клуб "Грай, гармонь, любімая – Палачаначка" дзяржаўнай установы культуры **"Полацкі**

Гарадскі Палац культуры” (студзень). У I Міжнароднай канферэнцыі ”Беларускія чытанні” ў г.Даўгаўпілсе, Латвія, прыняў удзел народны тэатр гістарычнага касцюма ”Полацкі звяз” дзяржаўнай установы ”Полацкі гарадскі Палац культуры”. У канцы лютага 2020 года стаў госцем гарадскога свята Масленіца ў г.Вялікія Лукі і падарыў мясцовым жыхарам свае лепшыя песні і прывітанне з **Полаччыны народны ансамбль песні ”Млын” Ветрынскага гарпасялковага Дома культуры.**

Навучэнцы дзяржаўнай установы адукацыі **”Расонская дзіцячая школа мастацтваў”** у лютым выязджалі для ўдзелу на VII Міжнародны конкурс дзіцячай выканальніцкай творчасці **”Чароўныя гукі музыкі” ў г.Себеж Пскоўскай вобласці.**

У лютым 2020 года з мэтай развіцця сувязяў з беларусамі замежжа **народны фальклорны ансамбль ”Азерыца” філіяла ”Езярышчанскі ГДК” ДУК ”Цэнтр традыцыйнай культуры і народнай творчасці Гарадоцкага раёна”** прыняў удзел у святочных мерапрыемствах, што праводзіліся ў межах **”Фестываля ремёсел”** у горадзе **Себеж Пскоўскай вобласці Расійскай Федэрацыі.**

У выставачных залах культурна-гістарычнага комплексу **”Залатое кола г.Віцебска ”Дзвіна”** з 4 па 23 лютага 2020 г. ладзілася II Міжнародная фотавыстава **”Погляд з Хайфы”,** арганізаваная пры падтрымцы фота-клуба **”Цафон” (г.Хайфа, Ізраіль).**

Цэнтр культуры ”Віцебск” і Цэнтр латышскай культуры г.Даўгаўпілса прадоўжылі працу над праектам **”Даўгаўпілс і Віцебск: культурнае супрацоўніцтва і развіццё II” (CULTURAL CODE 2).**

Навучэнцы **Шаркаўшчынскай дзіцячай школы мастацтваў** прынялі ўдзел у конкурсе нетрадыцыйнай моды ў **Шпогскай музычнай і мастацкай школе (люты).**

У лютым 2020 г. **Дубровенскую дзіцячую школу мастацтваў імя Фарыда Яруліна** наведала здымачная група тэлеканала **”ТНВ-Планета” з Казані,** якая прыляцела ў Беларусь з мэтай стварэння серыі фільмаў пра герояў-суайчыннікаў, якія аддалі жыццё за вызваленне Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў. Адзін з сюжэтаў праграмы **”Татарлар”** Татарстанскага тэлеканала карэспандэнта ТНВ Гуліі Садыкавай прысвечаны Дубровенскай дзіцячай школе мастацтваў, якая носіць імя знакамітага татарскага кампазітара Фарыда Яруліна, заснавальніка Нацыянальнага балета, аўтара балета **”Шурале”,** які загінуў пры вызваленні Дубровенскага раёна і пахаванага на мемарыяльным комплексе **”Рыленкі”.**

Для дэлегацыі з **Рэспублікі Татарстан** 12 лютага супрацоўнікамі Капцянскага сельскага Дома культуры **Віцебскага раёна** сумесна з Капцянскай школай імя Грыгор'ева быў арганізаваны і праведзены канцэрт "Песні аб вайне".

Калектывы ДУК "**Верхнядзвінскі раённы цэнтр культуры і народнай творчасці**" ў 2020 годзе прынялі ўдзел у 2 міжнародных мерапрыемствах: у выставе-кірмашы вырабаў дэкаратыўна-прыкладнога мастацтва "Кладовая мастэрства" ў рамках II Міжнароднага фестывалю сучаснага дэкаратыўна-прыкладнога мастацтва, прысвечанага святкаванню VI Дня рамесніка Себежскага краю ў г.**Себеж** і ў конкурсе сацыяльных праектаў у галіне развіцця расійска-беларускага моладзевага супрацоўніцтва ў г.**Смаленск**.

У студзені-сакавіку рэгулярна праводзіліся мерапрыемствы: кінавечары, тэматычныя танцавальныя вечары, канцэртныя праграмы для адпачываючых у **Лепельскім** ваенным санаторыі, сярод якіх былі **грамадзяне Расійскай Федэрацыі, краін Прыбалтыкі**.

Асноўная частка прыкладаў удзелу ў міжнародных мерапрыемствах, конкурсах, пачынаючы з сакавіка 2020 года, праводзілася творчымі калектывамі і ўдзельнікамі дыстанцыйна праз інтэрнэт.

Удзельнікі і творчыя калектывы **Віцебскага раёна** прынялі ўдзел у 20 дыстанцыйных міжнародных фестывалях і конкурсах, якія праходзілі ў **Нарвегіі** і ў гарадах Расійскай Федэрацыі: **Маскве, Пскове, Сергіёў Пасадзе, Смаленску, Раменскім**. Напрыклад, Сакалова Н.Г., загадчык Капцянскага СДК Віцебскага раёна, прыняла ўдзел у Міжнародным фестывалі "One-Off Moving Image Festival" (**Каралеўства Нарвегіі**); у анлайн-фотаконкурсе "35 AWARDS" (г.**Масква**, Расійская Федэрацыя); у Міжнародным анлайн інтэрнэт-дзённіку "Сямейныя гісторыі пра вайну" (г.**Пскоў, Расійская Федэрацыя**). Арцеменка Дар'я і Кашкіна Юлія з дзіцячага аматарскага калектыву дэкаратыўна-прыкладнога мастацтва "Магія творчасці" Мазалаўскага СДК Віцебскага раёна ўдзельнічалі ў Міжнародным фестывалі дзіцячай і юнацкай творчасці "Зоркі новага пакалення" у г.**Масква** і Міжнародным конкурсе-фестывалі дэкаратыўна-прыкладнога мастацтва "Велікоднае яйка" ў г.**Сергіёў Пасад** і г.д.

На працягу справаздачнага года ў сферы культуры **Глыбоцкага раёна** працягвалася актыўная праца па наладжванні культурных сувязяў і супрацоўніцтва паміж установамі культуры і мастацтваў,

калектывамі мастацкай самадзейнасці і замежнымі краінамі. У чэрвені народны фальклорны калектыў ”Цярэшка” ўрачыста сустракаў дэлегацыю з **Ізраіля**, якая наведала Глыбоччыну ў рамках проматура. У жніўні, падчас 77-гадавіны гібелі Глыбоцкага гета, Глыбоччыну наведала дэлегацыя з **Ізраіля** і прыняла ўдзел у мітынг, а творчы калектыў Глыбоцкага ГДК прадставіў літаратурна-музычную кампазіцыю ”Боль воспоминаний”, якую прысвяціў гэтай даце. У лістападзе, калі Глыбоччыну наведваў Надзвычайны і Паўнамоцны Пасол **Італіі** ў Рэспубліцы Беларусь, Глыбоцкі ГДК у мемарыяльным комплексе ”Барок” правёў мітынг у памяць аб загінуўшых італьянскіх і савецкіх ваеннапалонных.

Народны клуб аматараў ласкутнага шыцця **”Рошва” Полацкага раённага Цэнтра рамёстваў і нацыянальных культур** удзельнічаў у адкрытым дыстанцыйным творчым конкурсе, прысвечаным Дню славянскай пісьменнасці і культуры ў **Дамадзедава Маскоўскай вобласці**.

У рамках праекта міжнародных конкурсаў ”Ты можаш!” пры падтрымцы салістаў **Вялікага тэатра Расіі і Маскоўскага харэаграфічнага вучылішча** ўзорны харэаграфічны калектыў **”Такт” Браслаўскага раённага Цэнтра культуры** пад кіраўніцтвам Кеніньш Ю. А. у лістападзе 2020 года прыняў удзел у конкурсе ”Свет дабрыні”.

21 лістапала 2020 года народны калектыў ”На панадворку” **Браслаўскага раённага Цэнтра культуры** прыняў удзел у X Міжнародным фестывалі культуры народнасцяў **”Беларускі кірмаш” у Даўгаўпілсе, які збіраў суседзяў з розных краін: Латвіі, Літвы, Эстоніі, Беларусі, Расіі**.

У рамках святкавання 75-годзя Вялікай Перамогі ў **г.п.Бешанковічы** быў праведзены шэраг мерапрыемстваў сумесна з Пасольствам **Грузіі** ў Беларусі, прадстаўніцтвам г. Ціянеці Грузіі, дзе нарадзіўся і вырас знакаміты грузінскі паэт Мірза Гелавані, які ў гады Вялікай Айчыннай вайны загінуў пры вызваленні Беларусі на тэрыторыі раёна. У рамках супрацоўніцтва прайшлі абменныя канцэрты ў рэжыме відэасувязі, мітынг на брацкай магіле в.Саннікі, урачыстая цэрэмонія перадачы зямлі з месца нараджэння М.Гелавані на месца яго пахавання, падпісаны Мемарандум аб эканамічным і сацыя-культурным супрацоўніцтве з г.Ціянеці.

У межах XXIX Міжнароднага фестывалю мастацтваў **”Славянскі базар у Віцебску” ў г.Дуброўна** адбылася сустрэча з

Дзяржаўным сакратаром Саюзнай дзяржавы Рыгорам Аляксеевічам Рапота. Дэлегацыя на чале са старшынёй Дубровенскага райвыканкама наведала ААТ "Дубровенскі льнозавод" і мемарыяльны комплекс "Рыленкі". У жніўні для журналіста **маскоўскага часопіса "Союзное государство"** была праведзена экскурсія па залах раённага гісторыка-краязнаўчага музея, па гістарычных мясцінах Дубровенскага раёна з мэтай выпуску артыкула аб Дубровеншчыне для часопіса "Союзное государство".

Установамі культуры **г. Віцебска** здзейснены ўдзел больш чым у 100 міжнародных дыстанцыйных мерапрыемствах і конкурсах.

Культурна-гістарычны комплекс "Дзвіна" штогод падтрымлівае культурныя сувязі з замежжам, ладзіць мерапрыемствы ў розных накірунках культурнага абмену і супрацоўніцтва з прадстаўнікамі нацыянальных меншасцяў, суайчыннікамі і беларусамі замежжа.

З 16 верасня па 18 кастрычніка ладзілася выстава пераможцаў і прызёраў III Міжнароднага конкурса дзіцячага малюнка "Мы – дзеці Космаса", **г. Масква (Расія)**.

На кірмашы "Задзвінскі кірмаш" падчас правядзення Міжнароднага фестывалю мастацтваў "Славянскі базар у Віцебску" працавалі **7 рамеснікаў з Расіі і Украіны**.

На працягу 2020 года члены народнага літаратурнага клуба "ЛітКофейнік" прымалі ўдзел у 5 міжнародных фестывалях, конкурсах і святах, што праходзілі на тэрыторыі **Расіі**. Удзельнікі "ЛітКофейніка" ўваходзілі ў склад журы літаратурных конкурсаў: "Интерреальность" (**Украіна**), "Большой финал" (**Расія**), "Литературные Старки" (**Расія**) і інш.

Салісты творчых калектываў "Цэнтра культуры "Наваполацк" на працягу года паспяхова выступалі ў дыстанцыйных **міжнародных** конкурсах: I вакальны конкурс "Дон, які спявае", шматжанравы конкурс "WORLD OF MUSIC-2020", шматжанравы дыстанцыйны конкурс "Млечны шлях" (**г. Растоў на Доне**); II інтэрнэт-конкурс дзіцячай, юнацкай і дарослай творчасці "Планета творчасці" ў рамках Міжнароднага праекта "Душа маёй Радзімы" (**г. Астрахань**); дыстанцыйны інтэрнэт-конкурс "DIGI-FORM-ART" у рамках Праекта "КАРАВАН КУЛЬТУРЫ" (Заходняе Памор'е, **Польшча**); Міжнародны фестываль фальклору, рамёстваў і сямейнай творчасці "Славянское братство" (**г. Смаленск**, творчыя калектывы і майстры народных рамёстваў).

Салістка Сенненскага РЦКНТ Валерыя Берашэвіч прыняла ўдзел ва Усерасійскім адкрытым дыстанцыйным вакальным конкурсе "Голас Расіі" ў г. **Краснадар**. Танцавальны калектыў "Дзіва-дэнс" Новалукомльскага Палаца культуры выступіў у анлайн-канцэрце "Мажарэтка! Лепшае!", прысвечаным святкаванню Дня Расіі ў г. Масква.

Заслужаны аматарскі калектыў Рэспублікі Беларусь народны тэатр "**Пілігрым**" Полацкага гарадскога Палаца культуры прыняў завочны ўдзел у навукова-практычнай канферэнцыі з міжнародным удзелам "Подвиг милосердия. Слава победителям" у г.**Вялікія Лукі Пскоўскай вобласці**. Калектыў атрымаў запрашэнне да ўдзелу ў міжнародным фестывалі "Театральный Лори" у Арменіі, які перанесены на 2021 год.